

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δύο Ἐξάστιχα.	Μαρίνου Σιγούρου
Οὔγος Φώσκολος: Στὸ Βικέντιο Μόντι μετφρ. Μ. Μινώτου	Δ. Γρ. Καμπούρογλου
Τὰ διττὰ ἐρείπια.	Πέμπτη Μαΐου. (Ἀλεξ. Μαντζώνη) μετφρ. Σπ. Βλαντῆ
Μικέλη Ἀβλιχου. Ἀνέκδοτα ποιήμ. Δ. Α. Ζακυνθινού	Γεωρ. Λαμπελῆ
Ἡ Μουσικὴ στὴν Ἑπτάνησο.	Ζακύνθιοι Θεολόγοι. (Νικ. Κούρτσολας) Διον. Μπονίκου
Σκέψεις	Δώρη Κουβαρά
Ἡ Μικρούλα κι' ἡ ἄνοιξη.	Φώτου Γιοφύλλη
Ὁ Κάλβος στὸ Λονδίνο.	Σπύρου Μινώτου
Στὴ Βρύση.	Ν. Πειμεζᾶ Λαύρα
Τὸ παραμῦθι τῶν Ἀστρων.	Μαριέττας Μινώτου
Διάφορα.	
Διόνυσος Σωμερίης.	Παναγ. Μουζάκη
Πνευματικὴ Ζωή.	

ΕΤΟΣ Α'— Ἀριθ. 7—8

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 5

ΘΑΥΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Θα είναι τὸ διεθνὸς ἐνδιαφέροντος καὶ κύρους.

ΦΩΣΚΟΛΙΑΝΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

ποὺ τυπώνεται καλλιτεχνικὰ στὴν Ἀθήνα στὰ τυπογραφεῖα Μακρή, σὲ 200 μεγάλες σελίδες καὶ ἄπειρες ἐνδιαφέρουσες εἰκόνες τῆς Ζακύνθου, τῆς καλλιτεχνίας τῆς, τῶν φνοικῶν καλλονῶν τῆς, τῶν μνημείων τῆς, τοῦ Φωσκόλου, τῆς ζωῆς του, τῶν φίλων του Καποδίστρια, Ρώμα, Βούλιζον, τοῦ δασκάλου του Μαρτελάου. Μὲ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ Ποιητῆ. Μὲ περισπούδαστες μελέτες τῶν μεγαλυτέρων Εὐρωπαίων μὲ τὴν μοτιέρων Ἰταλῶν καὶ ἐξοχωτέρων Ἑλλήνων, τῶν διασημοτέρων τῆς Ζακύνθου καὶ τὸ ἱστορικὸ τῶν ἐορτῶν, ἱστορίαν τῆς Ζακύνθου καὶ τὸ ἱστορικὸ τῶν ἐορτῶν, μὲ fac simile ἀνέκδοτων ἐπιστολῶν, μὲ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ ποιητῆ σταλμένα ἐπίτηδες γιὰ τὸ

ΦΩΣΚΟΛΙΑΝΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ποὺ θὰ κυκλοφορήσῃ σὲ 10,000 φύλλα σ' ὅλην

τὴν Ἑλλάδα καὶ Εὐρώπην.

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΑΝΤΟΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

Καλλιτεχνικὴ συνεργασία καὶ ἐποπτεία τοῦ καλλιτέχνου μας

ΔΙΟΝ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ

ΔΕΧΟΜΑΣΤΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

Ἡ σελίδα ὁλόκληρη δραχμὲς 1000 τὸ ἥμισυ καὶ τὸ τέταρτο ἀναλόγως.

Ἀπευθυνθῆτε στὴν Ἀθήνα στὸν κ. Διον. Καψοκέφαλον Βουλῆς 6.

Στὴ Ζακύνθο στὰ γραφεῖα μας.

Ζητοῦνται ἀντιπρόσωποι σ' ὅλα τὰ μέρη

Συνδρομαὶ : Ἐτησίᾳ Δραχ. 35 Ἐξάμηνος Δραχ. 20
ΔΥΟ ΕΞΑΣΤΙΧΑ

ΜΑΤΑΙΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΣ

— Ἡ ὀργὴ μὴν εἶναι δύναμη ποὺ τὴ ζωὴ στηρίζει ;
μὴν εἶναι ἀρρώστια ὁ πόνος μας ; μὴν εἶναι ἡ χαλосύνη
βάλσαμο ποὺ παρηγορεῖ, κ' ἐλπίδα ξαναδίνει ;
Ἀξίζει τάχα ν' ἀγαπᾷς ; ἢ νὰ μισεῖς ἀξίζει ;

Ὅλα εἶναι μάταιος λογισμός σὰν φῶς ποὺ θαμποσβένει
ἀφοῦ ἡ Ἀγάπη ξεψυχᾷ, ἀφοῦ ἡ χαρὰ πεθαίνει !

(1910)

ΨΥΧΕΣ

Ἡ ὁμορφιά σου, πεταλούδα, εἶναι μὴ κρυφὴ χαρὰ,
σὰν ψυχὴ πετᾷ καὶ φεύγει μέσα στοῦ ἡλίου τὸ θεῖο φῶς.
Ὡ ἀντέ, τὴ δύναμή σου στὰ αἰθερόλαμνα φτερά
νοιώθεις μὲ ἄγρια περηφάνεια, σὰν σὲ κράζει ὁ οὐρανός.
Φίδι, πονηρὸ εἶσαι πνεῦμα. Τί εἶσαι, ἀνθρώπινη ψυχὴ ;
πότε σέρνεσαι στὸ χῶμα, πότε φεύγεις φτερωτή !

(1910)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Καδ. Χατμή

ΗΜΕΡΟΜ. 20.8.85

ΑΡΙΘ. 36816

Οὐγος Φώσκολος

ΣΤΟ ΒΙΚΕΝΤΙΟ ΜΟΝΤΙ ⁽¹⁾

— Αν κανείς από τους λιγοστούς θνητούς, που στα χρόνια που μούφυγαν μ' αγάπην σου ζητεί είδήσεις για τον Ούγο, έπειδή δέ θα ταίριαζε στην αγάπη μας να μὴ τὸ ξέρης, απάντησε Μόντι :

— Σε γῆ ⁽²⁾ που δὲν ἀνοίγει τὰ στήθια της ὑπάκουα στη λάμψη τοῦ ἡλίου, περνᾷ τὴ ζωὴ του γεμάτη λησμονιά. Διευθύνει τᾶλογο νὰ τρέχει σὰ κύματα, τροχίζει τὸ σπαδί του στους βράχους τῆς Πικαρδίας καὶ περνώντας μὲ τὰ μάτια ⁽³⁾ τὸν ὠκεανό, χαιρετᾷ τὰ ἀπειλούμενα Ἀγγλικά βουνά. Θὰ μ' ἀκούσης εὐνυχισμένο νὰ δοξάζω τὸ Θεό· θὰ μ' ἀκούσης καὶ νὰ παραπονιέμαι.

Παράστησέ με στους γελαστούς χαρούμενο· στους πικραμένους λυπημένο. Ὁ καθένας ἄς περνᾷ μὲ τὴν ιδέα του. ⁽⁴⁾ Ἀλλὰ τὸ πῶς ζῶ, μόνο σὺ ἄκουσέ το. Ὅπου σὺ στεφανωμέ-

(1) Γράφτηκε ἀνάμεσα στὰ 1804 καὶ 1806, σὰν ὁ Οὐγος ὑπηρετοῦσε στὴ Γαλλία στὴ Βαλανσιέν ἢ στὸ Καλαί, στὴν Ἰταλική μεραρχία πού θὰ λόβαινε μέρος στὴν ἀπέβαση τοῦ Ναπολέοντος στὴν Ἀγγλία.

(2) Ἐννοεῖ τὴν ἄκαρπη γῆ τῆς Πικαρδικῆς ἀχτῆς πού βρισκόταν.

(3) Ἀπ' ἐκεῖ μπορούσε νὰ δῇ στὸ βάθος τὴν Ἀγγλία πού ἀπέχει μόνο 28 χιλιόμετρα.

4) Σ' ἓνα του γράμμα ὁ ποιητὴς 18 χρόνων, γράφει σὲ κάποιον φίλο του. «Δώσε δίκιο σ' ὅποιον λέει κακὰ γιὰ μέ. Γιατὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσης τὰ δικαιώματα πού τοῦ δίνει ὁ νοῦς του κι' ἡ καρδιά του; Μήπως γέλασε, ἀφαρπάστηκε, ἐνθουσιάστηκε μὲ τοὺς στίχους μου; Ὁχι. Πῶς λοιπὸν θὰς νὰ πῇ καλὸ; Τάρεσει, μήπως, ἡ ἀγροτική μου ἀπλότη, ἡ ἐλεύθερη κι' εὐλικρινὴς ὁμιλία μου, ἡ ἡ ἀτημέλητη στάσις μου; Ἀπεναντίας τὰ μισεῖ. Λοιπὸν γιατί νὰ ἐπαινέση τὴν ἐλεύθερη συμπεριφορὰ μου, τὴν ἀγροικοσύνη μου καὶ τὴ φυσικὴ μου ἀφραντισία; —Δώσε δίκιο σ' ὅποιον λέει γιὰ μέ κακὰ.»

νος κάνεις σπονδὲς στὴ Μεγαλοφυΐα ⁽⁵⁾ καὶ στὴν ὁργὴ τοῦ Ἀλικέρη, ἄκουσε τὸν πεζό μου Φαῦνο ⁽⁶⁾ καὶ δέξου τον εὐγενικά.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ζητήσης στὸ βωμὸ τῆς δυνάμης ⁽⁷⁾ εὐνοίες γιὰ μένα· οὔτε σοῦ ζητῶ, μεγάλε ποιητή, χειροκροτήματα στους στίχους μου, μὰ καρδιὰ πὺν νὰ συντροφεύῃ τὸν περιπλανώμενο Οὐγο, ὅπου ἡ ἄγρια τύχη τὸν ὁδηγεῖ.

Γιὰ μὲ θάνατι ψεύτικο ἔτσι, Βικέντιε, τὸ σκληρὸ ἐκεῖνο γνωμικὸ πὺν σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους διάβασα καὶ σὲ λίγα βιβλία [γιατὶ ἐγὼ ζῶ λατρεύοντας λίγα βιβλία ⁽⁸⁾]:

Ὁ μόνος φίλος εἶναι τὸ χρῆμα ⁽⁹⁾

Μαριέττα Μινώτου

(5) Ὁ Φερράρι εἶναι τῆς γνώμης πὺν ὁ ποιητὴς ὑπονοεῖ τὴς ποιητικῆς συνθέσεις τοῦ Μόντι καὶ ἰδίως τὴν *Εὐεργεσία* πὺν ἀφιέρωσε στὸ Βοναπάρτη, ὅπου μιμεῖται τὸ Δάντη.

(6) Ὁ ἴδιος σχολιαστὴς νομίζει πὺν ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ Φαῦνο ἀντὶ τὸ Σάτυρο πὺν θὰ ταίριαζε στὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ποίησις πὺν περιέχει καὶ σάτυρα. Λέει πεζὸ Φαῦνο τὴν ποιήσις αὐτὴ, ὅπου, κι' ὁ Ὁράτιος, γιατί σ' αὐτὴ μεταχειρίζεται τὸν οἰκογενειακὸ καὶ πεζὸ τόνο.

(7) Εἰρωνεύεται τὸ Μόντι ποδὲκαλάκεσε τοὺς δυνατοὺς γιὰ νᾶχη τὴν εὐνοίαν τους.

(8) Ὁ Φώσκολος εἶχεν ἐξαιρετικὴ προτίμηση στὸ Δάντη καὶ στὸν Ὁμηρὸ «πατέρα κάθε ποίησις». Ἦταν τὰ μόνα βιβλία πὺν δὲ χωρίζταν ποτὲ καὶ πῆθνε ἀκόμα σπουδάζοντάς τα. Καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς μέγιστο-ς ποιητὲς ἐσχολίασε πλούσια. Γιὰ τὸ Δάντη μάλιστα, θεωρεῖται πὺν ἦταν ὁ μεγαλύτερος κριτικὸς κι' ἐρμηνευτὴς.

(9) Παρ' ὅλη τὴ σπατάλη τοῦ ὁ ποιητὴς περιφρονοῦσε τὸ χρῆμα ἵα ποτὲ ζὲν τόχε γιὰ σκοπὸ τοῦ. Ἐδῶ θὰ εἰρωνεύεται τὸ Μόντι πὺν ζὲν ἦταν σκληρὸς στὴς πεποιθήσεις του, καθὼς καὶ τοὺς ἄλλους συγχρόνους του.

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ποιητικὴ σύνθεσις ποὺ κάμε ὁ Φώσκολος στὴ Γαλλία, ὅπου ἡ ὑπηρεσία του δὲν τοῦδινε καιρὸ νὰ ἐργασθῇ. Μέσα σ' αὐτὴ φαίνεται ὅμως ἡ ψυχολογία του, ἡ ἀνησυχία, νοσταλγία, μελαγχολία καὶ πρὸ παντός τὰ εὐγενικά του αἰσθήματα.

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ θεωρήθηκε ἀπὸ πολλοὺς Φωσκολιστὲς, Τρεβιζάν κλπ. ὡς τὸ προμήνιμα τῶν Τάρων, πὺν ἰσχυρίζονται κιόλα πὺν ἀπὸ κεῖ ἄρχισε νὰ τοὺς πρωτογράφη, πρᾶγμα τελείως ἀπίθανο κατὰ τὴν γνώμην μας.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΥΛΟΥ

Ἀκαδημαϊκός

ΤΑ ΔΙΤΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ

(Ἀπὸ τὰς σκέψεις καὶ Παρατηρήσεις

Ἡ Ἑλλάς πιστεύει, ὅτι τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἡμέραν ἐπισκέπτονται τὸ βρέφος αἱ Μοῖραι, ἀποφασίζουσαι διὰ τὴν τύχην του καὶ τὴν δράσιν του ἐν γένει ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ τοῦτο ἡ γερόντισσα τῆς οἰκογενείας παραγγέλλει νὰ δέσουν καλὰ τὸ σκυλλὶ τοῦ σπιτιοῦ, μήπως τυχὸν παρενοχλήσῃ καμμίαν ἀπὸ τὰς Μοῖρας καὶ διατεθῇ δυσμενῶς πρὸς τὸ ἀρτιγέννητον παιδάκι, καθορίζουσα διὰ μυστηριώδους φράσεως, ἀποτελούσης ἀνέκκλητον ἀπόφασιν, δυσοίωνως τὰ τοῦ μέλλοντός του.

Δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω ἂν ὅταν ἐγεννήθην εἰς τὸ σπίτι μας εἶχαμε σκυλλὶ καὶ ἂν παρέμεινεν ἐλεύθερον νὰ γαυγίσῃ τὴν Μοῖραν μου, ἐκ τῶν ὑστέρων ὅμως ἐπέισθην ὅτι κάτι τοιοῦτον θὰ συνέβη καὶ ὅτι αὐτὴ ὀργισθεῖσα ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ μοῦ εἶπε:

— Θὰ ζήσῃς μέσα σὲ ἐρείπια καὶ χάριν αὐτῶν!

Τοῦτο καὶ ἐγένεν ὀρθῶς δὲ μὲ ἐχαράκτηρισαν κάποτε ὡς «διανοουμένην κουκουβάγια».

Καὶ θὰ ἐχρειάζετο ὁμολογουμένως κάποια ἐξαιρετικὴ δύναμις, ἂν δὲν ἦρκει ἀπλὴ ἰδιοφυΐα, διὰ νὰ γνωρίσῃ κανεῖς τι ἔδαφος πατεῖ καὶ ὁποίας ἡμέρας δόξης καὶ ἀκμῆς μαρτυρεῖ ἓνα μνημεῖον ἱστορίας καὶ τέχνης καὶ ἐν τούτοις νὰ ἐρευνᾷ τὸ ἔδαφος τοῦτο διὰ νὰ ἀνεύρῃ τὰ ἔχνη τῶν διαφορῶν καταστροφῶν, νὰ μελετᾷ τὸ μνημεῖον, διὰ νὰ καθορίσῃ τὸν χρόνον καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐρειλώσεώς του.

Τῆς Μοῖρας μου ὅμως ἡ φράσις θὰ εἶχε καὶ εὐρυτέραν ἔννοιαν. Ὡς ἐρείπια δὲν θὰ ἐχαράκτηριζε μόνον τὰ παλαιᾶς ἰδρύσεως κτίρια ἀλλὰ καὶ τοὺς παλαιᾶς καταγωγῆς ἀνθρώπους. Συμπληρωτικὸς πόνος, πρόσθετος ἐνόησις ἀλλὰ καὶ ποικιλία τῆς σχετιζομένης οὕτω μελέτης.

Διὰ τοῦτο πολλάκις, ἐνῶ ἐσταμάτησα τὸ βῆμα μου πρὸ

προαιωνίου ἰδρύσεως ἐρειλιούτινός διὰ νὰ μοῦ εἴπῃ τί εἶναι, ἐσταμάτησα ἐνίοτε τὸ βῆμα μου καὶ πρὸ ἀνθρώπου προαιωνίου καταγωγῆς διὰ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν δυστυχημένον αὐτὸν ὅποιος εἶναι!

Δ. Γρ. Καμπούρογλου

ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΪΟΥ

ΑΛΕΞ. ΜΑΝΤΖΩΝΗ

Ἔσθυσε! Ὡς ἀκίνητο, μὲ τὴν στερνὴν ἀνοήτου,
Τὸ πτώμα ἔμεινε ἄμνημο, τυρλὸ ἀπὸ τὴν δύναμίν του,
Ἔτσι ἔμεινε ἐμβρόντητη σὲ ἀκουσμα ἡ θῆ.

Βωβή, τὴν ὑστερὴν ὥρα του σκέαζεται καὶ δὲν ξέρει,
Πότε ἓνα ὅμοιο πνεῦμα θνητοῦ ὁ καιρὸς δὲ φέρει,
Τὸ ματωμένο χῶμά της καὶ ἀπὸ νὰ πατή.

Ὅσο ἔλαμψε σὲ δρόνον του, ἡ Μοῦζά μου ἐβουβάδην·
Κι' ὅταν ἡ δόξα του ἔσθυσε, ξανάλαμψε κι' ἐχάδην,
Δὲν ἀνοίξε τὰ χεῖλιν της σὲ τὴν τόσῃ ὀχλοδοή.

Ἀγνὴ ἀπὸ δοῦλο ἐγκώμιο κι' ἀπὸ ἀνάνδρην ὕβριν, τώρα
Ποῦ τέτοια λάμψη ἔσθυσε, ἦλθε γι' αὐτὴν ἡ ὥρα,
Νὰ εἰπῇ ἓνα μοιρόλογο, ὡς ἴσως δὲ χαθῇ.

Ἀπὸ Ἀλφειοῦ ὡς τὴν Αἰγυπτὸ καὶ Μανθανάρην ὡς Πῖνον
Ὁ κεραυνὸς τὸν ἀηλοῦσθαι τὴν ἀστραυή, τὸ δρῆνον·
Ἔσκασε ἀπὸ τὸ ἓνα ἀέλαρο σ' ἄλλο, ἀπὸ Ἐκὺλλα ὡς Δόν.

Ἦσαν δόξα φράγματι; Οἱ ἀσέβητοι ἄς τὸ κρίνουν.
Οἱ σύγχρονοι τὸ μέτωπο σὲ Δημιουργὸ ἄς κρίνουν,
Ὅσον μὲ αὐτὸν φανέρωσε ἀνεῖμα οὐδὲν ἀσπαστοῦργον.

Τὴν τρικυμίαν τῆς χαρᾶς ἐνὸς μερσχεδίου,
Τὴν ἀγωνίαν τῆς καρδιᾶς σὲ λάμψη βασιλείου,
Ποῦ κατακτᾷ ἐνῶ ἐφαίνετο ἡ ἐλπίδα του τρελλή,

Ὅλα τὰ ἐδοκίμασε, δόξα, κινδύνους, νίκη,
Ἐτέρμα, ἐφορία, ταπεινώσιν, λατρεία, καταδίκη·
Δύο φορὲς σὲ δρόνον του καὶ δύο κατὰ γῆν!

Ἐρανερώδην! Δυὸ ἐωχέες, μὲ τ' ἄρματα σὰ χεῖρα,
Τὸν κύττασαν, σὰν νὰ ρωτοῦν τὴν ψυχὴν τους σ' ἀστέρια.
«Εἰωδὴ», τὲς λέει, κι' ἐκάδνε ἀνάμεσα κριτῆς!

Ἔσασε! καὶ τὲς μέρες του σ' ἓνα στενόχωρο ἄδην
Ἐκλείσσε ἀργὸς! Ἐμωδόνεσθαι κι' ἀποστροφῆς οὐμάδι,
Σήμερας καὶ φθόνου ἀμετρον κι' ἀράωνος γκαρδιακῆς.

Ὅπως τὸ κῶμα ὑψώνεται καὶ δάσκει τὸ κεφάλι
τοῦ ναυαγοῦ, αὐτὸ ἢ ὄψιν του μ' ἐλπίδα καὶ μετὰ
Ἀναζητοῦσε ἀνώφελα μιὰν ἄκρην τοῦ γυαλοῦ,

Ἔτσι καὶ ἡ ἐνδύμνησες ἀπακώσαν τὴν ψυχὴν του.
Πόσες φορὲς δοκίμασε νὰ γράψῃ τὴ ζωὴν του
Κι' ἐπὶ στὰ φῦλλα ἔβρεσε τὸ χέρι σὰν νεκροῦ!

Πόσες φορὲς, στὴν ἡρεμὴ θανάτῳ ἀργῆς ἡμέρας,
Ἔσταυρωσε τὰ χερίά του καὶ πόσες σὰν ἀρέας
Περάσαν ἡ ἐνδύμνησες στὸ θαλασσιμένο νοῦ!

Ὁυμῆθηκε προχώματα, τσαντήρια, ὁρμὴ ἐφόδων
Τὴ λάμψη τῶν ταχυμάτων του, ὡπλιστὸ ἀλόγων,
Τὴ φωνὴν ἀγορίας του, τὴ ταχυνοστήρι!

Ἐπὶ τέτοια δὲ γὰρ ἀπελπισίας τὸ ἀνευμά του ἐλπιώδη,
Μὰ ἓνα χέρι οὐράνιο σιγὰ τὸν ἐγκοιμώδη
Καὶ αὐτὸ ἦν τὸ ἐν ἔβρεσε σὲ αὐτὸ γλυκερὸ ὄνομα,

Ἐπὶ δρόμον ἀνδοσκόπησε, ὡρὸς τὴν ἀσπίδα, ὅπου
Ἀὐτὴν ὑπερβαίνει ἄσφατα τὸν ὁδὸν κάδε ἀνθρώπου
Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ δόξα ἐκεῖ τῆς γῆς σκοτάδι καὶ σιγὴ.

Πίστην ὥραϊα, ἀδανάτη! Ἐπὶ δὲ δοιὰμβων σου τὸ φῶς
Γοῦναι κι' αὐτόν: Πλεῖν ἀνέρωχεν στοῦ Γοιγροῦ τὸ βῆμα
Ποτὲ δὲν ἐρονάτιζε καὶ αὐτὸ ὑψηλὴ ψυχὴ!

Κάδε μορφήν διασκορπίσει ἀπὸ τὴν δόξα σκόνη.
Κεῖνος αὐτὸ ἀπερρίπτει, παρρησιάζει, γκαρμίζει καὶ σπικώνει,
Ἐπὶ ἔρμος στρώμα ἐκάθησε τὴν ὑπερὴν σιγὴν.

(Μετάρχησις Σ. Βλαση)

Μικελή "Αβλιχου

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΞΑΣΤΙΚΟ

Ὅταν τὰ νῆα τὰνθηρά, πὺν ὁλόγυρα γελούνε
Ρήχνουν σὲ μετὰ τὰ μάτια τους καὶ στίχους μου γυρεύουν,
Οἱ πεθαμένοι πόθου μιν, βροχόλακες, ξυπνοῦνε.

Καὶ τὰσημένιά μου μαλλιά τοὺς στίχους μου ζηλεύουν.

Κατὰρα νὰ χουν οἱ κυροί, κατὰρα ἄς ἔχη ἡ Δύρι!

Ὅπως τὰ νῆα τὰνθηρά καλὴ νὰ λάβουν μοῖρα!

Κατ' ἀνακοίνωσιν Διον. Α. Ζακυνθινοῦ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟ

Οἱ Ἐπτανήσιοι θεωροῦνται - καὶ δικαίως - ὅτι εἶνε οἱ φιλο-
μουσώτεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος. Συμβαίνει ὅμως τὸ παράδο-
τον, ὅτι, ἐνῶ σ' ἄλλα μέρη στὸν τόπο μας, - καὶ κατ' ἐξοχὴν
σιὰς Ἀθήνας - ὀλιγώτερον φιλόμουσα, ἡ μουσικὴ στὰ τελευ-
ταῖα χρόνια ἐκαλλιεργήθη ἰσως ὑπερτροφικὰ, στὴν Ἐπτάνησο
εἶναι πολὺς καιρὸς ποῦ φαίνεται ὅτι ἔχει πᾶν ἀπὸ μαρasmus, οἱ
δὲ Ἐπτανήσιοι, ὑπὸ ἐποψίαν μουσικῆς ἀναπτύξεως καὶ μορφώ-
σεως φαίνεται νὰ ἔχουν σταματήσῃ στὸ σημεῖο ποῦ εὐρίσκον-
το πρὸ σαράντα καὶ πλέον ἐτῶν.

Ἀπὸ ἓνα ὥραϊο μουσικὸ ἄρθρον ποῦ ἔτυχε νὰ διαβάσω τὸν
τελευταῖον καιρὸ στὴν «Πολιτεία», στελεμένο ἀπὸ τὴ Ζακυνθοῦ,
ἡμπούρεσα νὰ λάβω μιὰ γενικὴ ἰδέα τῆς μεγάλης καὶ εἰλικρι-
τοῦς ἀγάπης ποῦ τρέφουν οἱ Ζακυνθιοὶ γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ
τῶν ἀξιεπαίων προσπαθειῶν ποῦ σήμερον καταβάλλουν γιὰ τὴν
καλλιέργειάν της. Ὅμως, ἀπὸ ὅτι κατὰρθωσα νὰ ἀντιληφθῶ,
δὲν εἵμπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς, ὅτι ἡ καλλιέργεια αὐτὴ γίνεται σ' ὅ-
λα μετὰ τὴν ἀπαιτουμένη σοβαρότητα, οὔτε ἡ κατεύθυνσις ποῦ ἔ-
χει πάρει φαίνεται νὰ εἶνε σ' ὅλα ἐπιτελῶς ἡ σωστή.

Τὸ ἴδιο εἵμπορεῖ νὰ λεχθῇ π. χ. καὶ γιὰ τὴ μουσικώτατη
Κέρκυρα, ποῦ εἶνε ἀναμφισβήτητον δι' αὐτὴν Ἐπτάνησο διεκδι-
κεῖ τὰ πρωτεῖα γιὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγάπην γιὰ τὴ μουσικὴ.
Καὶ ἐκεῖ ἡ μουσικὴ πρόοδος, εἶνε πολὺς καιρὸς τώρα, ποῦ ἔχει
σταματήσῃ καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς μουσικῆς δὲν εἶνε οὔτε κατὰ
προσέγγισιν ἐκείνη ποῦ θὰ εἶχε τὴν ἀπαιτήσις κανεὶς νὰ ἦ-
ταν στὴν μουσικώτερον ἰσως χώρα τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἀδύνατον σημεῖον τῆς μουσικῆς ζωῆς τῶν φιλομουσώτε-
ρων Ἐπτανησιακῶν μουσικῶν κέντρων εἶνε κυρίως ἡ μὴ ἐπαρ-
κὴς εἰς αὐτὰ καλλιέργεια τῆς μεγάλης μουσικῆς, συμφωνικῆς
καὶ δωματίου, ἐκείνης ποῦ σ' ὅλες τὰς μουσικὰς χώρας τοῦ κό-
σμου ἀκούει κανεὶς ἐκτελουμένην σιτὲς σοβαρὰς συναυλίαις. Οἱ
Ἐπτανήσιοι ἀγαποῦν ἕως τώρα ἐξαιρετικὰ τὴν μουσικὴν τοῦ
μελοδράματος. Τὴν μουσικὴν αὐτὴν - ἡ ὁποία ὅταν εἶνε καλὴ,
εἶνε ἐπίσης ἐξόχως συντελεστικὴ γιὰ τὴ μουσικὴ τῶν ἀνάπτυ-
ξι - τὴν ξέρον καὶ τὴν ἐκτιμοῦν ὅσον καὶ οἱ μουσικώτεροι εὐ-

ρωπαῖοι λαοί. Περιορίσθηκαν όμως σχεδόν μόνο σ' αυτήν και παραμέλησαν την καλλιέργεια του άλλου σπουδαιωτάτου και σημαντικωτάτου μουσικού κλάδου, της σοβαρᾶς συμφωνικῆς μουσικῆς και τῆς μουσικῆς δωματίου.

Εἶνε ἀλήθεια ὅτι γιὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν συμφωνικῆς μουσικῆς, ἀπαιτοῦνται μέσα καλλιτεχνικά καὶ ὄλικά ποῦ δὲν θὰ εἴμποροῦσαν νὰ τὴν εἶχαν ἕως τώρα π.χ. οὔτε ἡ Κέρκυρα οὔτε ἡ Ζάκυνθος. Στὰ δύο όμως αὐτὰ μουσικώτατα νησιά θὰ ἤμποροῦσε, νομίζω, νὰ εἶχεν ἕως τώρα καλλιεργηθῇ στήν ἐκτέλεσιν ἡ καλὴ καὶ ἐκλεκτὴ μουσικὴ δωματίου, ἡ δὲ καλλιέργειά της θὰ εἴμποροῦσε νὰ εἶχε προοδεύσῃ σὲ σημεῖον ὥστε τὰ προγράμματα τῶν ὀλίγων συναυλιῶν ποῦ δίνονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σ' αὐτὰ, νὰ ἀνταποκρίνονται περισσότερον στὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀνωτέρας ἐμπνεύσεως μουσικῆς τὰ δὲ περιεχόμενα ἔργα νὰ παρουσιάζουν περισσότερη ἐνότητα εἰς ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος τῆς μουσικῆς καὶ τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἀξία, γιὰτὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι στίς συναυλίες ποῦ πολὺ ἀραιὰ δίνονται στήν Ἐπτανήσο, δὲν ἐκτελεῖται γενικὰ ἡ μεγάλη μουσικὴ, ποῦ στέκει καλὰ σ' αὐτὲς.

Γιὰ τὴν ἀνέπαρξιν αὐτῇ τῆς καλλιέργειας τῆς μουσικῆς στήν Ἐπτανήσο εἶνε δίκαιον νὰ λεχθῇ φταίει πολὺ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, φταίει καὶ τὸ Κράτος ποῦ δὲν ἔδειξε ποτὲ ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν πρόοδο τῆς μουσικῆς σ' αὐτήν. Γιατὶ ἕνας λαὸς, ὅσον καὶ ἂν δείχνει μίαν ἐντονη κλίση γιὰ μὲν ὠρισμένη τέχνη, ἂν, γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δὲν βοηθηθῇ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐνδοικῆς συνθηκῆς, βασιζόμενος μόνον καὶ ἐπικλαστικά τὸ ἐντικτὸ του, δὲν εἴμπορεῖ βέβαια νὰ κἀνῃ πολλὰ πράγματα.

Γιὰ τὰ φθάσῃ π.χ. στὰς Ἀθήνας σὺν προχωρημένο σημεῖον ποῦ ἔχει ρθᾷσιν ἡ καλλιέργεια τῆς μουσικῆς, ἂν ὅχι τὸ Κράτος, ἀλλ' ὅμως διάφοροι ἄλλοι παράγοντες κατὰ πολὺ βέβαια συνέβαλαν σὲ τοῦτο.

Μολονότι δὲ, δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ κανεὶς ὅτι ἐκτελεῖται ἡ μεγάλη μουσικὴ στήν πρωτεύουσαν - ἀδιάφορο ἂν καλὰ ἢ κακὰ - στίς ἄπειρες συναυλίες ποῦ κάθε χρόνον δίνονται σ' αὐτήν, όμως δὲν εἴμπορεῖ καὶ νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ μουσικὴ ζωὴ τῶν Ἀθηναίων παρουσιάζει καὶ αὐτὴ τὴν Ἀχιλλεῖον πτέρναν τῆς καὶ εἶναι αὐτὸ ἰδιότυπον, ἂν καὶ εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι μία, ὅχι μεγάλη μερὶς τοῦ Ἀθηναίου κοινοῦ, εἶναι πραγματικὰ φιλόμουσος, ἡ μεγαλειότερη ἴσως μερὶς, - γιὰ ὅποιον εἴμπορεῖ νὰ ἰδῇ

μὲ βαθύτερον μάτι τὰ μουσικὰ μας πράγματα - καλλιεργεῖ τὴν μουσικὴν, φοιτᾷ στὰ Ὡδεῖα καὶ συχνάζει στίς ἀναρίθμητες συναυλίες, μᾶλλον ἀπὸ ἕνα πνεῦμα μόδας καὶ κοσμικῆς ἐπιδείξεως παρὰ ἀπὸ πραγματικὴν ψυχικὴν ἀνάγκην.

Τὸ ἴδιο δὲν συμβαίνει στήν Ἐπτανήσο καὶ κυρίως στήν μουσικὴ Κέρκυρα, ὅπου ἡ μουσικὴ σὲ ἴσον ἴσως βαθμὸν ἀγαπᾶται ἀπὸ ὅλες τίς λαϊκὰς τάξεις καὶ ὅπου - γιὰ ὅποιον στὸ ζήτημα τῆς φιλομουσίας ἔχει ψυχολογήσει βαθειὰ τὸν Κερκυραϊκὸ λαὸν - δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν καμμιὰ, - γιὰ τὸν ἕνα ἢ γιὰ τὸν ἄλλο λόγο, - προσπορίσῃ δι' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγάπην τοῦ αὐτοῦ γιὰ τὴν μουσικὴν.

Ὁ Ἐπτανήσιος γενικὰ καὶ ὁ Κερκυραῖος ἰδιαίτερα, ἀληθινὰ φιλόμουσοι καὶ γεννημένοι γιὰ τὴν μουσικὴν, δὲν δείχνουν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πραγματικὰ καταλαβαίνουν καὶ αἰσθάνονται γι' αὐτήν.

Πιθανόν, γιὰ διαφορὰς ἐφορμῆς, νὰ μὴν εἴμπορεσαν ἕως τώρα νὰ προοδεύσουν καὶ πολὺ στὴ μουσικὴν, ὅτι ὅμως ἔφθασαν μουσικῶς νὰ αἰσθανθοῦν καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν, τὸ ἀγάπησαν ἀληθινὰ καὶ ὅχι ψεύτικα μὲ ὅλη τὴν τὴν καρδίαν, καὶ δὲν μοιάζουν διὰ καί ποιν ἄλλο γνωστὸ φιλόμουστο νόστιμο τῶν Ἀθηναίων, ποῦ ἀπὸ ἐπίδειξιν μὲν ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ξιπασίαν κἀνει δὲ ἴσως ἐνθουσιάζεται π.χ. γιὰ τὴν ὑπερμοντέραν μουσικὴν τοῦ Στραβεόσκην ἢ τοῦ Ὀνερπερ, τὴν ὁποίαν δὲν καταλαβαίνει διόλου καὶ ποῦ γι' αὐτὸν ἀντιπροσωπεύει τὸ τελευταῖον φεγγαριὸν τῆς μουσικῆς μόδας, τὸ ὅποιον, νομίζει ὅτι ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ θαυμάσῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ.

Ὅλα αὐτὰ ποῦ γράφω τὰ γράφω μὲ τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσω περισσότερον νοητὸ καὶ φανερόν τὸ πόσον θὰ ἦταν εὐεργετικὴ καὶ γόνιμη γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόδο τῆς μουσικῆς στίς Ἐπτανήσο, μία γενναία ἐνθάρρυνσις γιὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς σ' αὐτήν, προερχόμενη ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἀπὸ τὴν ὀλικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κράτους. Σὲ ποιά μουσικὴν ἀντῆσιν π.χ. θὰ εἴμποροῦσε νὰ ἔφθανε μὲ μέραν ἡ Ζάκυνθος, ποῦ μὲ τόσην εἰλικρίνειαν καὶ ἐνθουσιασμόν ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, καὶ τὴν παρίγων μουσικῆς μορφώσεως γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα θὰ εἴμποροῦσε νὰ ἀποβῇ ὁ φιλομουσώτατος Κερκυραϊκὸς λαὸς ἂν εἶχεν τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ ὑποστήριξιν αὐτὴν ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν;

Τελειώνοντας τὸ μουσικὸ μου αὐτὸ σημεῖωμα, μ' ἐνδιαφέ-
ρει - ἀσχετικῶς πρὸς τὴν φιλομουσίαν τῶν Κερκυραίων καὶ τὴ
συμβολὴν τους γιὰ τὴν πρόοδο τῆς μουσικῆς στὴν Ἑλλάδα - ὡς
ἐπίλογον νὰ υπενθυμίσω, τοὺς θαυμαστοὺς καρπούς ποὺ παρή-
γαγεν ἡ παλαιὰ Φιλαρμονικὴ Κερκύρας ποὺ ἱδρύθηκε τὸ 1840
καὶ στὴν ὁποίαν ὁ τότε ἐκλεγείς παντοειδὴς, ὡς πρὸς τὸ μου-
σικὸ μέρος, ὁ πρόεδρος τῆς Νικόλαος Μάντζαρος δὲν ἐδίδασκε
μόνο ἑωρεῖαν οἱ τοὺς πολλοὺς μαθητὰς του τὴν ἀρμονία τὴν ἀντί-
στιξι καὶ τὴ σύνθεσι, ἀλλὰ ἐπροσπαθοῦσε νὰ μορφώσῃ καὶ τὴν
καρδιά τῶν φτωχῶν νέων ἐμπνέοντος σ' αὐτοὺς τὴν πρὸς τὴν ἀρε-
τὴ καὶ τὴν πατρίδα ἀγάπην.

Ἡ Φιλαρμονικὴ Κερκύρας, ὑπῆρξε πολύτιμος παράγων
μουσικῆς μορφώσεως γὰρ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς αὐτὴν δὲ, καὶ ἐν
μέρει, χωρὶς καὶ τίς ἄλλες Κερκυραϊκὲς Φιλαρμονικὰς, δὲν θὰ
εἴχαμε σήμερα στὸν τόπον μας οὔτε στρατιωτικὰς μουσικὰς
οὔτε ὁρχήστρας Ὁδῶν καὶ συλλόγων· εἴμπορεῖ δὲ νὰ λεχθῇ
ὅτι τὰ τρία Ὁδεῖα τῶν Ἀθηνῶν ποὺ μὲ τόσο ζῆλον ἀπὸ τόσων
πολλῶν ἐτῶν ἐργάζονται γιὰ νὰ καλλιεργήσουν κυρίως τὸν ἄ-
γονο κοριταίστικον ἐρασιτεχνισμόν στὸ πιάνο, δὲν ὑπῆρξαν μὲ
τὸ ἔργον του, τόσο συντελεστικὰ γιὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἐ-
ξάπλωσιν τῆς μουσικῆς σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ὅσον ὑπῆρξεν ἡ Φι-
λαρμονικὴ Κερκύρας μὲ τοὺς ἀοτίας μουσικῆς μορφώσεως ἐξ
ἐπαγγέλματος μουσικοὺς ποὺ ἔβγαλεν ἕως τώρα.

Γεώργιος Λαμπελέρ

ΖΑΚΥΝΘΟΙ ΟΙ ΘΕΟΔΩΤΟΙ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΡΤΣΟΛΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπετέλεσεν ἐν Αἰγύπτῳ ὁ Ζακύνθιος φι-
λόσοφος καὶ Θεολόγος, ἀπὸ τε Ἑθνικῆς καὶ Θεοκρατικῆς ἀ-
πέψεως, ἀπέβη μέγα. Ὁ Λέων Ἀλλάιος, εἰς τῶν συγχρόνων
ιστορικῶν τοῦ Κούρτσολα, διηγεῖται περὶ αὐτοῦ τὸ ἐξῆς ἀξι-
οσημεῖωτον. «Οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρεπιδημοῦντες χάριν ἐμ-
πορίας Ὀλλανδοὶ ὑπέσχοντο εἰς τὸν Κούρτσολαν τὸν Πατριαρ-
χικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας Θρόνον, ἂν ἐξωμώσῃ τὰ πάτρια δόγ-
ματα καὶ ἀπακοθῇ τὸν Καλβινισμόν. Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύ-

τῆς τοῦ ιστορικοῦ Ἀλλατίου ἀγεται τις εἰς τὸ λογικὸν συμ-
πέρασμα ὅτι οἱ Ὀλλανδοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ἀπτόμενοι σοβαρῶν Θεο-
κρατικῶν ζητημάτων καὶ ὑποσχόμενοι θρόνους Πατριαρχι-
κούς δὲν θὰ ᾔσων ἐμπορευόμενοι παρεπιδημοί, ἀλλὰ σοβαρὰ
προσωπικότητες τοῦ Καλβινικοῦ δόγματος κατελθοῦσαι εἰς
Αἴγυπτον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ προπαγανδισμοῦ. Καὶ φαίνε-
ται ὅτι κατῆλθον εἰς Αἴγυπτον κατελιγμένοι ὑπὸ τῆς ιδέ-
ας, ὅτι τὸ ἔργον αὐτῶν θὰ ἐστέφετο ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας
ἐφ' ὅσον τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον ἐφ' οὗ ἐστηρίζοντο οἱ ἐκεῖ
ἐγκατεστημένοι ὁρθόδοξοι Ἕλληνες ἦτο πολὺταπεινὸν καὶ κατὰ συ-
νέπειαν εὐκατακίτητον. Ὅταν ὁμως παρὰ τὰς προβλέψεις τῶν
εἰδὼν ὁρθούμενον πρὸ αὐτῶν τὸν Ζακύνθιον γίγαντα, καὶ δ-
ταν αἰόμῃ εἰδὼν παρὰ πάσας τὰς προσπάθειάς τῶν
τὸ ἔδαφος νὰ δλισθαίνῃ πρὸ τῶν ποδῶν τῶν, τότε κατέφυ-
γον εἰς τὰ ποταπὰ ἐγχειρήματα τῆς διαφθορᾶς, ἐν τῶν ὁ-
ποίων ἦτο ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Ἀλε-
ξανδρείας εἰς τὸν Κούρτσολαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μεταστῇ ἀπὸ
τῆς ὁρθοδοξίας εἰς τὸν Καλβινισμόν, διότι ἔβλεπον ὅτι ἐφ'
ὅσον ὁ Κούρτσολας ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του καὶ ἐχειρίζετο ὡς
δεξιὸς οὐλοστροφὸς τὰς τύχας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἑκκλησίας,
ἀδύνατον θ' ἀπέβαινεν εἰς αὐτοὺς καὶ οὐριοδρομήσουν πρὸς
τὸν σκοπὸν τοῦ προπαγανδισμοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ κατῆλ-
θον εἰς Αἴγυπτον. Περιττὸν θεωροῦμεν νὰ λεχθῇ ἐνταῦθα ὅ-
τι ὁ εὐγενὴς Ζακύνθιος ἀπέρριψε τὰς προτάσεις ἐκεῖνας, περι-
τι ὁ εὐγενὴς τίλους καὶ ἀξιώματα, χάριν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ
τῆς ὁρθοδοξίας, τῶν ὁποίων ἐτάχθη παρὰ Θεοῦ προστάτης
καὶ φρουρός. Ἡ Ζακύνθος δύναται νὰ ὑπερη-
φανεύηται δι' ἐν τέκνον τῆς, ὅπερ συνετέλεσεν εἰς τὴν διά-
σωσιν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὰς κρίσεις
κείνας στιγμὰς, καὶ ὅπερ ὑπερήσπισε καὶ ἐπροστάτευσε τὴν
ὁρθοδοξίαν, ἀντιμετωπίσαν εὐθαρσῶς παντοειδῆ μηχανορρα-
φία ξένων προπαγανδῶν. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοηθῇ,
ὅτι μετὰ τὴν περιφρονητικὴν ἀπόρριψιν τῶν ταπεινῶν προ-
τάσεων τῶν Καλβινιστῶν ἡ θέσις τοῦ Κούρτσολα ἐν Ἀλε-
ξανδρείᾳ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καθίστατο ἐπισημνῆς. Ὁ-
πως πάντοτε οὕτω καὶ τότε ἡ Ἀλεξανδρεία ὡς ἐκ τῆς θέ-
σεώς τῆς εἶχε προσελκύσει πολλοὺς εὐρωπαίους ἐμπορευομένους
ὧν οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τὸ δόγμα τῶν Καλβινιστῶν. Πάντες
οὗτοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇ τοὺς πράκτωρας τῆς προπαγάνδας τῆς,
εἴμεθα βέβαιοι ὅτι σφροδρῶν θὰ ἐκίνηταν κατὰ τοῦ Κούρτσολα
πόλεμον τοῦθ' ὅπερ καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν

γενέτειραν καὶ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν συγγραφὴν τῶν θεολογικῶν του συγγραμμάτων. Περί τοῦ τύπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς τελευτῆς τοῦ Κούρτσολα οὐδὲν θετικὸν ἔχουμεν. Κατ' ἄλλους μὲν ἀπέθανεν ἐν Ζακύνθῳ, προσβληθεὶς ἐξ ἀποπληξίας καθ' ἣν στιγμὴν ἐκήρυτε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, κατ' ἄλλους δέ, μεθ' ὧν συμφωνεῖ καὶ ὁ ιστοριογράφος Π. Χιώτης, ἀπέθανεν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἔνθα καθησύχουσε μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἀποδημίαν του. Μετὰ τὴν ἀποψιν ταύτην τασσόμεθα καὶ ἡμεῖς τεκμαιρόμενοι τὴν γνώμην μας ἐκ τινος εἰδήσιος, ἣτις παρὶστα τὸν Νικόλαον Κούρτσολαν φέροντα ἐπανοκλύμαυχοι, μαϊδύαν καὶ πατερίσαν, τὰ ὅποια μολονότι εἶναι ἀρχιερατικὰ ἐμβλήματα παρεχωρήθησαν, οὐχ' ἦτον, προνομιακῶς εἰς τοὺς ἡγουμένους τῶν ἱερῶν μοιῶν, καὶ δὴ εἰς τοὺς ἡγουμένους τῶν ἱερῶν μοιῶν τοῦ Ἁγίου ὄρους Ἀθῶ.

Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἔλαχε τῷ Κούρτσολα μεταβάντι εἰς Ἀγ. Ὄρος, ἡ ἡγουμενεία ἱερᾶς τινὸς μονῆς, λόγῳ τῆς εὐρείας μορφώσεως δι' ἣν διεκρίνετο. Καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον εἰκονογραφήθη οὗτος μετὰ τῶν ἐμβλημάτων περὶ ὧν αἰωτέτω δ' ἐλόβουμεν. Ἡ εἰκὼν περὶ τῆς ὁποίας δμιλοῦμεν ἐσώζετο μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἱεροῦ Π. Χιώτη ἐν τῇ οἰκονομείᾳ Κούρτσολα καὶ δὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ νομοδιδασκάλου Ἀλοῖσιου Κούρτσολα.

Συγγράμματα ὁ Ν. Κούρτσολας ἀφῆκεν οὐκ ὀλίγα, ἀλλὰ ἐκ πάντων ἐν καὶ μόνον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἐκδοτικοῦ οἴκου Σεργίου Χ. Ραφτάνη ἐν ἔτει 1862. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τιλοφοροῦμεν «Σύνοψις ἱερᾶς Θεολογίας» διαιρεῖται εἰς δύο τόμους καὶ εἶναι γεγραμμένον εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν, ἀρχαϊζουσαν ῥᾶλλον. Πάντα τὰ λοιπὰ τοῦ Κούρτσολα συγγράμματα κατεστράφησαν μὴ ἐκδοθέντα.

Διὰ τῶν ὀλίγων τούτων ἠθέλον ν' ἀποδείξω δι' ὁ Νικόλαος Κούρτσολας ὑπῆρξε μέγας καὶ πολὺς καὶ δι' αὐτὸν ἐπρεπε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά του κάποια γὰρ εἰς τῆς πόλεώς μας.

Διονύσιος Μπουνέκος

Σκέψεις ΔΩΡΙΗ ΚΟΥΒΑΡΑ

— Ὅσα ἀκριβῶς προσφέρει σὶν ἀνθρώπινον βίον ἡ σοφία τὰ προσφέρει καὶ ἡ μωρία.

Ἡ διαφορὰ ἐγκεῖται σὶν σπανιότητα. Τὸ γὰρ προσφέρει περισσότερες ὑπηρεσίας σὶν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸ διαμάντι. Ὅμως τὸ διαμάντι εἶναι σπάνιον καὶ ἡ μωρία πλεονάζει. Ἡ μωρία εἶναι εἶδος πρώτης ἀνάγκης σὶν ἀνθρώπινον βίον.

Ἡ ΜΙΚΡΟΥΛΑ ΚΙ' Ἡ ΑΝΟΙΞΗ

Δὲν ἀρόσμενες, μικρούλα, σὰ μιὰ μωρὰ
Τὴν ξερογιάστραν ἀνοίξῃ. Μὰ νάτῃ!
Ἐὲ βρῆκε ξενοιασμένη μὲς σὶν ὥρᾳ
Ποῦ σκυρτῇ σὰ βιβλία, χαρὲς γιομάτῃ
Κοιτοῦσες ζωγραφίδες, τραγοῦδια ἐξοῦσες,
Κυνηρόντας τὶς ρίμες μὲ γινάτι...
Ξαφνικὰ σκοραιοστήκαν γύρω οἱ Μοῦσες
Μ' ἓνα τῆς ξερογιάστρας γέλιο ὠμόν,
Ποῦ σοῦδειζε τὸ Κάτι τοῦ αὐτοῦσες
Ἐ' ἓνα ρόδινο σύρνερον ἀωάνω.
Καὶ τὸ χέρι σου ἐσέταζε τὴν ἀέννα
Κ' εἶπες: «Τί βλέπω τώρα; Πῶς τὰ χάνω;»...

Τίποτ' ἂν ὅλα αὐτὰ δὲ λὲς σὲ μένα
Κι' ὅμως μὲς σὶν ματιά σου τὰ τσακάνω
Καὶ τὰ διαβάσω βᾶστερα ἓνα—ἓνα...
Ἐτὸ τέλος σοῦ ξεγύμνωσα τὸν σόνο,
Καὶ ἀρόδωσες ἀμέσως γανερὰ
Πῶς ὥρμασε τὸ φρούτο ἀπὸ σὶν κλῶνο
Καὶ σὲ γιόμισε μ' ἄβραστη χαρά!

1927

Φῶτος Γιοφύλλης

Ο ΚΑΛΒΟΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Ἀπὸ τὰ γνωστὰ ἐπιστολόγια τοῦ Φωσκόλου καὶ ἀπ' ὅσα ἔχει γράψει γιὰ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Κάλβου ποῦ κατεῖχε μιὰ φορὰ, ἀλλὰ κατόπι χάρισε σὶν Λαμπρόνικα τοῦ Λιβέρτον, ὁ διάσημος Φωσκολιστὴς καὶ συνεργάτης τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας Κ. Α. Τραβέρσι, ἔχουμε ὅλες τὶς σχετικὰς εἰδήσεις γιὰ τὶς σχέσεις τῶν δυὸ τούτων Ζακυνθινῶν ποιητῶν.

Ὁ Φωσκόλος σὰ σκεφτόταν νὰ πάῃ σὶν Λονδίνο ἀπὸ τὴν Ἑλβετία, εἶχε παρακαλέσει τὸ στενὸν του κι' ἀγαπημένον φίλον Σίλβιο Πέλλικο νὰ τὸν πάρῃ μαζί του. Κεῖνος ὅμως εἶχε κάμει ἓνα συμβόλαιον πολὺ εὐνοϊκὸ μ' ἓνα πλοῖον Μιλανέ-

ζο γιά παιδαγωγός σιά παιδιά του. "Ετσι ὁ ποιητής σιράφηκε σὸν ἀγαπημένο του Κάλβο ποῦ τ' ἐν σιή Φλωρεντία καὶ τοῦ τὸν εἶχε ἀπὸ πρὶν προτείνει ἡ φίλη του Ματζιότι.

Στις 19 Σεπτεμβρίου 1816 εἶχαν φθάσει σὸ Λονδῶν ἀπ' ὅπου ἔγραψε σιή φίλη του μ' ἐνθουσιασμό γιὰ τὴν ὑποδοχὴ ποῦ τοῦ εἶχαν κάμει. Τῆς ἔλεγε ὅμως πὼς ἦταν ἀκρίβεια καὶ πὼς ἔκαμε τὸ λογαριασμό μὲ τὸν Κάλβο, ὅτι θὰ τοῦ χρειάζονταν μαζί μὲ τὰ ρούχα τους καὶ τὰ πλυστικά τους, 500 στερλίνες τὸ χρόνο. «Ὁ Ἀνδρέας - ἐξακολουθεῖ - μοῦ στοιχίζει πολλὰ, γιὰτὶ δὲ μπορῶ νὰ τοῦ φερθῶ παρὰ σὰν φίλος κι' ἀδελφός. Ἀν δὲν ἦταν ἐδῶ, δὲν θ' ἄχα ἀνάγκη ἀπὸ σπιτι γιὰτὶ θὰ δεχόμουν τὶς προσκλήσεις ποῦ μοῦ κάνουν νὰ παραδερίσω ὡς τὸ Νοέμβρη σὲ διάφορες βίλλες. Μὰ τὴ συντροφιά τοῦ Κάλβου, ὅσο νὰ πληρώσῃ κανεὶς εἶναι λίγο. Ἐπειτα, σὲ λίγο καιρὸ θὰ παρουσιασθῇ εὐκαιρία νὰ μὲ βοηθήσῃ σὶν νὰ βγάλω τὰ τωρινὰ ἔξοδα.»

Στις ἀρχὲς περνοῦσαν λοιπὸν καλὰ. Δὲν εἶχαν ἀρχίσει ἀκόμη φιλολογικὲς ἐργασίες. Σιὴ λίγη ἀλληλογραφία τοῦ Κάλβου ποὺ σῶζεται βρίσκουμε ἓνα μπιλιέττο τοῦ Φώκολου ποὺ τοῦ λέει:

«Πολυαγαπημένε μου

Δευτέρα. — Τὸ βράδυ, μετὰ τὸ θέατρο, θὰ πάω σπιτι νὰ κοιμηθῶ. Φροντίστε νὰ εἶναι κάποιος νὰ σὰς ἀνοίξῃ.

Οὔγος

Κι' ὑστερόγραφο: «Χθὲς ἔλαβα τὸ γράμμα κι' ὅλα τ' ἄλλα» —, Τὸν Ὀκτώβρη ὅμως ἀρρώστησε ἀπὸ τὸ σκότι, ποὺ τὸν εἶχε πειράξῃ δυὸ φορὲς ἕως τότε σιὴ Φλωρεντία καὶ σὸ Μιλάνο, κι' ἔμεινε σπιτι τρεῖς μῆνες.

«Τὸ ἀπαίσιον γιὰ τοὺς ξένους, αὐτὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας — γράφει σιὴ φίλη του — τὰ κάρβουνα ποὺ ξεοταίνουν ἐδῶ τὰ δωμάτια, τ' ἀσκημο νερὸ (γιὰ μὲ μάλιστα ποὺ δὲν πίνω κρασί), ἡ κουζίνα τους ποὺ τρώγουν τὸ κρέας σχεδὸν ἄψητο, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἡ λύπη καὶ ἡ ἀποθάρρυνση ποὺ ἔχω σιὴ ψυχὴ, μοῦ ξανάφεραν τὴν ἀρρώστεια ποὺ νόμιζα πὼς εἶχα γιὰτρεντεῖ.»

Ποιά νάταν αὐτὴ ἡ λύπη μὰς ἐξηγεῖ σὸ ἴδιο γράμμα (ἐπιστ. 2α σελὶς 294). Τῆς λέει λοιπὸν, πὼς ὁ Κάλβος εἶχε βαρεθεῖ νὰ τὸν νοσηλεύῃ καὶ τὸν παρὰτῃσε. Ἐκφράζεται μὲ μεγάλη ἀγανάκτηση γι' αὐτὸ λέγοντας πὼς εἶχε καταλάβῃ πὰ ὅτι σκο-

πὼς τοῦ Ἀνδρέα ἦταν ἀπὸ πρὶν νὰ τὸν ἀφήσῃ σὰν ἔβλεπε πὼς δὲ θὰ ὀφελιόταν πολλὰ». Μὰ πὼς γένηκε ἡ ῥῆξις;

Σ' ἓνα του γράμμα σὸν Πέτρο Γκουζόνι σὸ Λουγκάνο, γράφει Γαλλικά σὸ σιενὸ του φίλο Meister, ποὺ ἀργότερα ἦταν ἀπὸ τοὺς πέντε ποὺ ἀκολούθησαν τὴν κηδεῖα τοῦ ποιητῆ. Βρίσκου με σὸ γράμμα αὐτὸ τὶς ἀκόλουθες σπουδαιότατες λεπτομέρειες.

Πολυαγαπητὲ μου Meister

«Ἐγὼ προστά μου τὸ πρῶτον τυπογραφικὸ φύλλον τοῦ ἔργου σας ποὺ μεταφράζω. Ἡ ἀρρώστεια μου ὅμως, ἡ φτώχεια ποὺ ἐπακολούθησι κι' ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ κακοῦ Κάλβου, μ' ἐμπόδισαν νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἔκδοσιν. Σὰς ἔχω γράφει μὲ τὶ ἀναισθησία κι' ἀχαριστία μ' ἐγκατάλειψε σὰν ἡμῶν σὸ θάνατον. Ὅσο ἡμῶν πλούσιος καὶ τῷ φρονόμῳ σὰν κύριος του μὲ φοβόταν καὶ συγχρόνως δὲν ἤθελε νὰ μ' ἀφήσῃ. Μὰ ὅταν σιὰθηκα σὰν φίλος κι' ἀδελφός, φοβήθηκε μήπως πεθάνω καὶ τὸν ἀφήσω ἀπροστάτευτον, κι' ἄφησε κατὰμέρος κάθελεπτότητα καλοσυμπόνια γιὰ μένα. Μ' ἀνάγκασε λοιπὸν νὰ τοῦ πῶ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὸ συμφέρον του. Μοῦ ἀπάντησε πὼς εἶχε ἀπὸ πρὶν γνοιαστῇ καὶ βρεῖ ἓνα χωριστὸ δωμάτιον ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ δίνῃ μαθήματα Ἰταλικά. Μὲ βεβαίωσε συγχρόνως πὼς θὰ μοῦκανε συντροφιά, ἀπὸ καλοσύνη του, τάχα ὡς ποὺ ν' ἄπερνα τὴν καλύτερη. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἤθελα νὰ περιμένῃ ὡς τότε. Ἀπὸ τὰ λίγα χρήματα ποὺ μοῦμειναν, τοῦ ξώφλησα ὅλους τοὺς μισθοὺς του.

Καταδέχθηκε λοιπὸν μ' ὅλο ποῦβλεπε τὴν ἀξιοθρήνητη θέσιν μου καὶ τὰ πῆρε. Δὲν τὸν βλέπω πιά. Ὁ θεὸς νὰ μὴ τὸν τιμωρήσῃ! Μοῦ ἀνοίξε ὅμως σιὴν κιοδιά τὴ βαρύτερη πληγὴ ποὺ μποροῦσε νὰ μοῦ κάμῃ ἀνθρώπινο χέρι. Σεῖς ξέρετε, ἀγαπητὲ μου, πὼς ἀφήνομαι συχνὰ σὸ παράπονον. Μὰ ὅσο γιὰ τὸν Κάλβο, σὰς ὀρκίζομαι σὸ θεὸ πὼς δὲν ἔχω καμιά τύψη σιὴ συνείδησίν μου. Κανένα δὲν εὐεργέτησα τόσον, ὅσο τὸν Κάλβο καὶ σὲ κανένα δὲ φέρθηκα μὲ τόση λεπτότητα. Μπορῶ νὰ ὀρκισθῶ πὼς εἶναι ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ δὲ θύμισα ποτὲ μαζί του. —

Ἐπὶ φέρω τόσο γι' αὐτὸν! Νόμιζα πὼς μοῦ φερνόταν ψυχρὰ γιὰτὶ ἦταν ντροπαλός. Απατήθηκα καὶ φταίω ἐγὼ. Ὁ θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τὸν κάμῃ εὐτυχισμένο. Μοῦ εἶπαν πὼς πὰς πολλὰ καλὰ μὲ τὰ μαθήματά του».

Τὸ γράμμα τοῦτο μᾶς δίνει ἐπὶ τέλους μιὰν ἐξήγησιν. Ψέματα δὲ μπορεῖ νὰ λέγῃ ὁ Φώσκολος. Φαίνεται λοιπὸν πὼς ὁ Κάλβος — βλέποντας τὰ στενὰ καὶ τὸ Φώσκολο στὸ κρεβάτι-φρόντισε νὰ βρῇ μαθήματα. Ὁ δικὸς μας, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά, νευριασμένος ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια, καθὼς ἦταν καὶ παραπονιάρης, θὰ τοῦκαμε τὴν παρατήρησιν πὼς τὸν ἄφηγε μονάχο καὶ ἴσως νὰ τοῦ εἶπε, ἂν εὑρίσκει συμφέρο, νὰ φύγῃ. Δὲν περίμενε ποτὲ πὼς αὐτὸς θὰ τοῦλεγε πὼς εἶχε βρεῖ κούλα. Ταράχτηκε καὶ τοῦδωσε ὅτι τοῦ χρωστοῦσε. Ὁ Κάλβος μὴ φορὰ, ὅτι κι' ἂν συνέβηκε, ὥφειλε τόσες χάρες στὸν Οὐγο, πὺν ἔπρεπε νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ στὴ θέση ποῦταν καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ξαναγαπήσουν.

Ὁ Φώσκολος, τὸ βλέπουμε, τὸν ἀγαποῦσε πολὺ. Σὰν ἦταν σιτὴ Ζυρίχη, σκεφτόταν νὰ πάῃ γιὰ κανένα μῆνα σιτὴ Γενεύη μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κάμῃ ὁ Κάλβος πρακτικὴν στὰ Γαλλικὰ πὺν θὰ τοῦ χρησίμευαν στὸ μέλλον. Ἐπειτα ὁποῖος ἔχει διαβάσει καλὰ τὰ ἐπιστολάρια τοῦ ποιητῆ, καὶ ξέρεῖ τὴ ζωὴν του, εἶναι σὲ θέσιν νὰ κρίνῃ πὼς στὸ Φώσκολο ὁ θυμὸς περνοῦσε γρήγορα, μάλιστα γι' ἄνθρωπο πὺν ἀγαποῦσε. Σ' ἓνα ἄλλο γράμμα ἐνὸς φίλου τοῦ Κάλβου, πὺν θὰ δημοσιεύουμε σι' ἄλλο φύλλο, βλέπουμε νὰ γράφῃ στὸν Ἀνδρέα, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ῥήξιν του μὲ τὸ Φώσκολο, καὶ νὰ τὸν προσκαλεῖ σ' ἓνα τραπέζιν πὺν θὰ ἦταν καὶ ὁ Φώσκολος, «πὺν πολὺν θὰ εὐχαριστιόταν νὰ τὸν ἔβλεπε». Ὁ Κάλβος ὅμως δὲν ἐπῆγε. Χάρις στὸν Οὐγο εἶχε σχετισθεῖ μὲ πολὺ καλὸ κόσμον καὶ δίνοντας μαθήματα κέρδιζε ἀρκετὰ. — Στὸ ἀρχεῖον τοῦ Κάλβου ὑπάρχουν τρεῖς ἐπιστολὲς μιᾶς ἀρχαίας μαθήτρου τοῦ Ἀγγλίδας, γραμμένες Ἰταλικά, πὺν δείχνουν τὴν ἀγάπην κι' ἐκτίμησιν ποῦχε στὸ δάσκαλόν της. Ἐπειδὴ εἶναι ἐνδιαφ' ῥουοες κι' ἀναφέρουν τὸ Φώσκολο τὶς μεταφράζουμε ἐδῶ.

«Ἀπειρα εὐχαριστῶ, κύριε γιὰ τὸ γράμμα καὶ τὸν ὕμνον σας, πὺν καὶ οἱ τρεῖς μαθήτρες σας διαβάσαμε μαζὺ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν.

Δὲν ξέρω, τί θὰ πῇ epomastico: σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ πῆτε. Τὴ λέξιν πάλιν σελβαίζω, πὺν συνάντησα σ' ἓνα σονέττο τοῦ Πετράρχῃ, δὲν τὴν καταλαβαίνω. Εἶναι συνώνυμη τοῦ δικοῦ μας ἐπίθετον **σάβετζ**. θὰ μὲ υποχρεώνατε νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσετε. Σᾶς στέλνω τρία θέματα καὶ μιὰ μετάφρασιν. Τέλειωσα τὰ θέματα τοῦ Ζόττι κι' ἐπειδὴ δὲν ἔχω πολὺ καιρὸ νὰ σπουδά-

ζῶ τὴν ὥραία τούτη γλῶσσαν, δὲ θὰ σᾶς ἐνοχλήσω νὰ μοῦ γράψετε. θὰ βρῶ μεγαλύτερην εὐκαιρίαν τὸ χειμῶνα. Θὰ τελειώσω λοιπὸν τὴν γραμματικὴν, πὺν σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ στείλετε.

Ἐλπίζω νὰ ξαναρχίσω τὰ μαθήματά μου καὶ νὰ σᾶς ὑπηρετήσω κάθε φορὰ πὺν θὰ μπορέσω.

Σᾶς εἶμαι ἀληθινὰ ὑποχρεωμένη

Σ. Φ. Διντὼ »

Καὶ στὸ φάκελλο μαζὺ μὲ τὴν διεύθυνσιν ἔχει καὶ τὸ ἀκόλουθο ὑστερόγραφο:

«Μπορεῖτε, ἴσως, νὰ μοῦ πῆτε τ' ὄνομα τοῦ συγγραφέα τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν τοῦ Ὁρτις; Μοῦ φαίνεται ἀπὸ τὸν πρόλογον πὼς εἶναι ψευδώνυμον. Βρίσκω τὸ ὄνομα ἐξαιρετικὰ ὥρατον».

Στὴν ἀπάντησίν του ὁ Κάλβος-πὺν κρατοῦσε μεγάλη ἔχτρα καθὼς φαίνεται τοῦ Φωσκόλου-δὲν τὸν ἀνάφερε καθόλου.

«Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, ἀγαπητὴ Κυρία - τῆς ἀπαντᾶ - πὺν δὲν ἀπάντησα ἀμέσως στὸ χαριτωμένο σας γράμμα πὺν ἔλαβα ἐδῶ κι' ὀχτὼ μέρες. Ἡ φασαρία τῆς ἐκτύπωσης μερικῶν στίχων μου, πὺν σᾶς στέλνω ἐν ἀντίτυπον, εἶναι ἡ αἰτία.

Ἐξακολουθεῖτε ν' ἀξίζετε τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὴν πρόοδον πὺν κάνετε σιτὴν Ἰταλικήν, κι' ἔχετε δίκιον νὰ ἐνθουσιάζεστε μέρα μὲ τὴν ἄλλην περισσότερον ἢ δημοφιλῶς πὺν ὄντες οἱ φράσεις της εἶναι ἀληθινὰ βοηθητικὴ. Μολονὶ λέγε πὼς ἡ συνήθεια λιγοστεύει τὴν χαρὰ καὶ τὴν λύπην, βρίσκω πὼς ὅσο σπουδάζω τὴ λεπτιότητά της καὶ συνεινθίζω νὰ τὴν ἀκούω καὶ τὴ μιλῶ, περισσότερον μ' ἀρέσει. Σᾶς βεβαιώνω πὼς σὸν γράφω Ἰταλικά, νοιώθω μιὰν ἀνατριχίλα ἀπὸ τὴν χαρίστησιν πὺν δὲ μπορῶ τώρα νὰ σᾶς ἐκφράσω, ἀλλὰ θὰ σᾶς κάμω νὰ τὴ δοκιμάσετε ὅταν προχωρήσετε σιτὴ σπουδὴν της.

Ὁ Murray τύπωσε δῶ καὶ λίγες ἐβδομάδες, τὶς τελευταῖες ἐπιστολὲς τοῦ Ἰακώβου Ὁρτις. Εἶναι ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον βιβλίον, εὐκλινὸ καὶ χαριτωμένο καὶ μπορεῖτε νὰ ἐξασκηθῆτε πᾶνον σ' αὐτό.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προθυμίαν πὺν δεχόσαστε τὶς ὁδηγίες μου καὶ πιστεῦτε με...
Α. Κάλβος

Φαίνεται πὼς θὰ τὸν εἶχε ρωτήσῃ γιὰ τὸ Φώσκολο κι' αὐτὸς τῆς ἔγραψε γιὰ τὶς σχέσεις τους.

Ἦτοι σ' ἓνα ἄλλο γράμμα τοῦ λέει:

«Ἐλαβα, κύριε μου, τὰ δυὸ ἀντίτυπα καὶ τὸ εὐγενικὸ σας γράμμα, ἀλλὰ ἡ Κα Φε 14 ἔλειπε ἓνα μῆρα καὶ περίμενε γὰ γυρῶσιν γὰ τὰς εὐχαριστίας.»

Ὅτι λέτε γὰ «τὸν ἄλλοτε φίλο σας» εἶν' ἐνδιαφέρον. Ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτὸς νομίζω πῶς ἦταν πολὺ θερμὸς γὰ ἓνα ἡρώα πρῶτο καὶ δείχνει μὲ πολλὴν εὐαισθησία καὶ ἀτέλειωτη χάριτά θλιβερά ἀποτελέσματα τῆς δυστυχίης σ' ἓνα μυαλὸ ἀνήσυχο καὶ ἀκαταρόητο.

Αὐτοῦμαι πὺν μισεῖτε τὸ χειμῶνα. Τὸ κλίμα εἶναι βλαβερὸν καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀλλὰ ὁ πατριωτισμὸς μας μᾶς θερμαίνει.

Ἡ εἰλικρινής σας φίλη

Σουσάνα Φ. Διντιώ

Νὰ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ ποιητῆ

Εὐγενεστάτη Κυρία,

«Ἐλαβα ἀπὸ τὴν ἀδελφή σας πρὸ ἐβδωμάδων τὸ εὐγενικὸ σας γράμμα καὶ σὰς εὐχαριστῶ. Θὶ μὲ ὑποχρεώσετε ἀκόμη ἂν ἔχετε τὴν εὐγένεια νὰ δώσετε τὰ δυὸ αὐτὰ βιβλία σὴν κυρία Πήρσον καὶ κυρίῳ Φρήμαν. Ἡ τελευταία μου γράψε ἓνα χαριτωμένον γράμμα, πὺν θὰ φυλάξω πολὺ τιμὰ.

Δὲ σὰς στέλνω τὸ ἀντίτυπό σας γιὰ τὴν περιμένω νὰ τελειώσουν τὸ πρῶτο μέρος τοῦτο οἱ εὐλογημένοι τυπογράφοι. Θὰ τὸ δώσω νὰ μοῦ τὸ δέσουν κατόπιν καὶ θὰ σὰς τὸ στείλω γὰ νὰ τῷχετε μοντέλο σὶ ἄλλα δυὸ πὺν σὰς στέλνω τώρα.

Ἡ Μ'ς Δὶν σεῦ μου γράψε. Ἡ ἀδελφή της κάμνει προόδους θαυμαστές. Ἡ Ἰδία θὰ σὰς δώτῃ τὸ δέμα αὐτό. Σὰς παρακαλῶ νὰ τὴν ἐνθαρρύνετε γὰ νὰ ἔχῃ καλύτερον ἰδέαν γὰ τὴν ἐκπαίδευσίν της.

Ἐλπίζω νὰ μὴ σὰς κάμῃ ὁ χειμῶνας νὰ ὑποφέρετε. Ἐγὼ, ἂν δὲν ἦταν οἱ καλοὶ της κάτοικοι, θὰ φηνα ἴσως τοῦτο τὸ νησί σὶ πρῶτο πέσιμον τῶν φύλλων. Ὁ πολιτισμὸς ὅμως, ἡ ἐγκαρδύνη καὶ ἡ εὐδότης τοῦτου τοῦ λαοῦ μὲ κάνει νὰ μοῦ φαίνεται τὸ κλίμα τῆς, ἀνοιξή.

Χαίρετε Κυρία μου,

Δικὸς σας

Α. Κάλβος

Τὸ τρίτον γράμμα εἶναι τὸ ἀκόλουθον, τῆς 19 Σεπτ. 1818

«Ἀξιότιμε Κύριε,

Ἐλαβα τέλος τὰ ποιήματα τοῦ Πινδεμόντι. Δὲ βλέπω ὅμως τὸ ὄνομα τοῦ Φωσκόλου σὲ κανένα. Πέστε μου τὸν τίτλον τοῦ ποιήματος πὺν μοῦ μιλήσατε. Θαυμάζω τὸν Πινδεμόντι, μὰ ὅχι ὅπως τὸ Μόντι. Σ' αὐτὸν οἱ ἰδέες μοῦ φαίνονται πῶς ἔχουν ἀπλότητα καὶ ὁ μορμὰ πὺν δὲ βοήθα σὲ κανένα βιβλίον πὺν διάβασα, ἐχτός ἀπὸ τὴ Β' βλο.

Συνάντησα τελευταία μερικά Ἰταλικά πὺν δὲ ξέρω... Δὲ γνωρίζω πῶς νὰ προσφέρω τίς λέξεις πὺν τελειώνουν σὲ τὰ ἰοεα. Θὰ μοῦ πῆτε ὅλ' αὐτὰ εἶαν βοήθα μισὴ ὥρα νὰ χάσετε μὲ μιὰ μαθήτριά σας ἐνοχλητική, καθὼς βλέπετε, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀχάριστη, σὰς βεβαιῶ.

Εἶδα πρὸ ἡμερῶν μιὰ κυρία, πὺν ἀρχισε τὰ Ἰταλικά συγχρόνως μὲ μένα, ἀλλ' ὅσο γὰ τὴν πρόοδό της, εἶμαι πιότερον παρὰ ποτε εὐχαριστημένη γὰ τὸν ἑαυτό μου ἢ καλύτερον γὰ τὴν ἐξαιρετὴ μέθοδο τῆς διδασκαλίας σας. Δὲ θὰ λησμονήσω ὅμως τὴν κουταμάρα μου πὺν μ' ἐμποδίζει πάντα νὰ μιλῶ.

Χαίρετε, Κύριε.

Καθυποχρεωμένη δούλη σας

Σ. Φ. Διντιώ

Σ' αὐτὸ ὁ Κάλβος τῆς ἀπάντησε

«Ἄν ἤξερα πῶς καὶ οἱ τρεῖς μαθήτρες μου θὰ δέχονταν μ' εὐχαρίστηση τὸν ὅ μ' ὁ μου, μ' ὅλη μου τὴν καρδιά θὰ στείλνα τρία ἀντίτυπα ἀντὶς ἓνα. Μὰ εἶμαι σὲ καιρὸ ἀκόμη νὰ τοὺς στείλω—ἂν μοῦ δώσουν τὴν ἄδεια—ἐν' ἀντίτυπο σὲ κάθε μιὰ...»

Σὰς στέλνω τίς ἀσκήσεις καὶ τὴ μετάφραση διορθωμένες. Ἡ μετάφρασις ἦταν πολὺ ὥρατα καμωμένη καὶ ἐνθουσιάζετο βλέποντας τίς προόδους σας. Αὐτοῦμαι πὺν δὲ ἔχετε καιρὸ νὰ μελετᾶτε, γιὰ εἶναι χάρις γὰ κάμποσον καιρὸ τὴν εὐκαιρίαν ἂν ἀσχολοῦμαι γὰ σὰς. Ἐχω τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ μπορέσετε νὰ ξαναρχίσετε τὸ χειμῶνα καὶ ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι—παρ' ὅλο πὺν τὸ κοῦο του μὲ βιάζει—νὰ ἔλθῃ γρήγορα, δίνοντάς μου πάλιν τὴν εὐκαιρίαν νὰ σὰς ξαναἰδῶ.

Τυπῶνω τώρα τὴν μετάφραση τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς ἱστορίας τοῦ Ρόμπερτ, πὺνναι ὁ δεύτερος τόμος τοῦ ἔργου μου, γι-

αὐτὸς ὁ πρῶτος θάνατος ἡ γραμματικὴ πού θάχῃ κανόνες ἀγνωστούς
στοὺς γραμματικούς. Ὁ δεύτερος θάνατος ἡ μετάφρασί μου πού
τυπώνω τώρα. Εἶναι κατωμένη σὲ τρόπο πού οἱ φράσεις κι' οἱ
λέξεις ἀκολουθοῦν πιστὰ τὸ κείμενο, δέχως νὰ χαλοῦν τὴν ὁ-
μορφίαν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσας, ὥστε νὰ τὴν καταλαβαίνει κι'
ὁποῖος δὲν ἔκαμε παρὰ δυὸ τρία μαθήματα. Ἀπὸ τὴν εὐκολίαν
αὐτὴ πρόξα περνοῦμε στὸν τρίτο τόμο, πού περιέχει τὸν Σαούλ
τοῦ Ἀλφιέρι καὶ μιὰ δική μου τραγωδία. Τὸ ὕφος τὸ ὄχι τόσο
εὐκόλο τῆς τραγωδίας μου θάνατος ἡ εἰσαγωγή γὰ τὸν τέταρτο
τόμο πού θὰ περιέχει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Τάσσο, Ἀριόστο,
Πετράρχη καὶ Δάντη, πού ὁ καθένας θάνατος ἡ εἰσαγωγή στὸν
ἄλλο, ὡς ὅπου φθάσουμε σὲ Δάντη, πούνατος ὁ δυσκολώτερος.
Οἱ μαθητὲς μου ἔτσι, θὰ μάθουν βαθμιαίως τὴν Ἰταλική
γλῶσσα μὲ εὐκολία καὶ δέχως τις δυσκολίες τῶν ἄλλων ἐκδόσε-
ων, σὲ σαράντα σχεδὸν μαθήματα. Ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι θὰ δε-
χτῆτε ἐν ἀντίτυπο ἀπὸ κάθε τόμο καὶ θὰ δώσετε, ἐνὰ στήν κυ-
ρία Φοῖμαν, κι' ἄλλο ἐνὰ στήν κυρία Πήρσον, μαζί μὲ τὰ σέ-
βη μου.

A. Κάλβος

Στὸ Λονδίνο ὁ Κάλβος ἔκαμε καὶ μιὰ νοστιμώτατη ἀπάν-
τηση ἔμμετρον Ἰταλικά σὲ φίλο του Νάλδι πού τὸν καλοῦσε,
ἔμμετρα κι' αὐτός, σὲ τραπέζι.

Τὴ πρόσκληση καὶ ἀπάντηση θὰ βάλουμε μεταφρασμένες
στ' ἄλλο φύλλο μαζί μὲ δυὸ ἐρωτικὲς ἐπιστολὲς τοῦ ποιητῆ καὶ
δυὸ ἀγνωστα στήν Ἑλλάδα ἔργα του. Τὴν ἀπολογία τῆς αὐ-
τοκτονίας καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ γιὰ τὴν φιλολογία καὶ καλλιτεχνία.

Σπύρος Μινώτος

ΣΤΗ ΒΡΥΣΗ

Κορροστασιὰ σὰν ἔλατο· σείσμα ἀπὸ κυωάρισσι.
Νὰ εἶμονα ωλάσσης τοῦ ωηλοῦ τοῦ σμυγριοῦ τεχνίτης
Τὴν νιὰ νὰ ωλάσω τοῦ χωριοῦ σοῦ ἀντάμωσα στὴ βρύση
Κ' ἐχόρτασαν τὰ χεῖρια μου δροσιὰ ἀπὸ τὸ σταμνὶ της.

Εἶχε λαμπὰ κρουστάλλινη σὰν τοῦ νεροῦ σοῦ ἐκύλα·
Κ' εἶχε τὰ μάτια λαγερὰ σὰ λαβωμένο λάφι.
Πλάνταζε κ' ἡ καρδοῦλα της γιομάτη φαρμακία
Γιὰ κάωσιον σοῦ ὀργωνε-καρδιές-σε' ἀντικρυνὸ χωράφι.

N. Πετιμεζᾶς Λαύρας

Ἀπὸ τὴ Ζακυνθινὴ Λαογραφία

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΩΝ ΑΣΤΡΩΝ

Πόσο κρύω·ε ἡ Τριανταφυλλίτσα! Ἐρημὴ σὲ δάσος ἀπὸ τὸ πρῶ-
τὸν μὴδρесе ἀπὸ τὴν ἐξάντληση νὰ σύρῃ τὰ πόδια της· σὲ καμὴ καντι-
νὴ πολιτεία. Τὸ δάσος ἦταν ἀπέρχοντο καὶ σκοταδερό.

Τότες ὁ οὐρανὸς δὲ, εἶχε ἀκόμη τὰ ἄστρα.

Σκεφτεῖτε λοιπὸν τί ἀπαίσιον σκοτάδι βροίλενε παντοῦ σὰν δὲν ἦ-
ταν σελήνη Μιὰ τέτοια ἐφέγγαρη βραδυὰ ψυχρὴ χειμωνιάτικη βροσκό-
ταν ἡ Τριανταφυλλίτσα χαμένη μεσ' τὸ βαθὺ δάσος. Οἱ χονδρὲς στά-
λες τῆς βροχῆς περνοῦσαν τὰ φύλλα καὶ ἡ Τριανταφυλλίτσα ἐκεῖ
ἐκλαίε χωρὶς ἐλπίδα.

Παρουσιάστηκε μπροστά της μιὰ νεράιδα, χωρὶς τὸν ἐλάχιστον θό-
ρυβο, ἔτσι ὅπως ξέρουν τὰ φαντάσματα. Τὸ κάτασπρον ἄκρυν της φου-
στάνι ἐλαμψε σὲ σκοτάδι, μαζί μὲ τὸ φῶς τῶν ξανθῶν της μαλ-
λιῶν. Ἡ Τριανταφυλλίτσα σήκωσε τὰ μάτια σὲ τὴν ἀπρόσμενη φω-
χυσία καὶ ἡ Νεράιδα δέχως λέξη τὴν ἄγγιξε μὲ τὸ μικρὸ χρυσαφένιο
της ραβδάκι. Ἡ μικρούλα λὲς καὶ περίμενε αὐτὸ γιὰ νὰ ξεπάσῃ ἡ ἐ-
κρηξὴ τοῦ πόνου της. Σύρθηκε μπροστὰ σὰ γόνατά της καὶ τῆς τ' ἄρ-
παξε μὲ ὀρμὴ ζητώντας· βοήθει· Ἡ καλὴ νεράιδα λυπήθηκε τὴν Τρι-
ανταφυλλίτσα. Ἐνὰ δεύτερον ἄγγιγμα τοῦ μαγευτικοῦ ραβδιοῦ τὴν ἐ-
καμε μιὰ ὁμορφὴ Νεραϊδοπούλα.

Τί πανεύμορφη ἀλλὰ καὶ πόσο εὐτυχισμένη εἶναι τώρα ἡ Τριαντα-
φυλλίτσα! Μὰ ὅτι πότες θαμπώνει εἶναι τὰ μάτια της, καὶ γλυκὰ
μάτια βουγάλαζα πού χύνουν τριγυροτρέιγυρα φωτεινὲς ἀχτίδες σὲ
ἀναστρεφόμενες. Ἡ εὐτυχία τῆς μικρῆς νεράιδας, εἶναι ἀνίπωτη. Ντι-
μὴν μὲ τὴ διάφανη νεραϊδίτσα φορεσιὰ της, πλκνιέται ὁλόκληρη τὴν
ἡμέραν σὲ ἐξοχὲς· δίπλα σὰ ποταμάκια καὶ σὲ λιμνοῦλες· πλέκων-
τας μ' ὀρόχρωμα στεφάνια ἀπὸ τὰ σπανιότερα λουλούδια πού συναντᾷ
σὲ δρόμο της. Καὶ τὸ θεῖον ἔχει δικὸ της ἐνὰ πανεύμορφο παλάτι
ὅπου κλείνεται μέσα καὶ παίζει μετ' ἀμέτρητα δολόχρησά της τόπια.
Ἔτσι περὶ τις νύχτες της ἡ μικρὴ εὐτυχισμένη. Μὰ ἐνὸς παίξει ἀ-
κούει ἔξω τῶν φτωχῶν διαβάτες της ἐξοχῆς πού σέρνουν τὰ δῆματά
τους σὲ σκοτάδι μεσ' τὸ χειμωνιάτικο κρύο. Μιὰ νύχτα τραυματικὴ
σὰν καὶ κελὴν πού βροσκόταν σὲ δάσος, ἡ Τριανταφυλλίτσα δὲν κρα-
τιέται. Κλαίει, κλαίει ὁλοένα περισσότερο μὲ τὴν τεράστια δύναμι
τοῦ πόθου νὰ εἰσακουσθῇ μὲ τὴ δύναμι ἐκείνη πού σὰν εἶναι ἐγκάρδια
δύσκολα δὲν πραγματοποιεῖται. Μιὰ ἰδέα πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ της κι'
ἔτρεξε ἀμέσως σὲ περιβάλλει, κρατῶντας τὰ χρυσὰ της τόπια. Δὲν πρῶ-

φθασε καλά να βγῇ πού τὰ πέταξε ἀνυπόμονα μὲ ὀρμὴ ψηλὰ, χωρὶς νὰ μπερέσει νὰ πῇ τὴν εὐχὴ ἡς, γιατί ἀπὸ τὴν ἄμετρη ἐπιθυμίᾳ, ἡ φω- νὴ τῆς εἶχε κοπεῖ σὶ τοὺς λαίργγους τῆς. Τὰ τόπια ὅμως καὶ χωρὶς τὴν εὐ- χὴ φέφθασαν σὶ τὸν οὐρανὸν καὶ φώτισαν ἑξαφνα τὴν νύχτα. Μὰ ἡ Τριανταφυλ- λίτσα δὲν πρόφτασε νὰ τὰ δῇ. Ἡ θερμὴ τοῦ πόθου τῆς εἶχε κάμει κά- τι μεγαλύτερο. Μαζὶ μὲ τὰ τόπια ἔφτασαν σὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ θαυ- γάλαξα, τὰ γλυκὰ τῆς μάτια, πρὶν ἐνωμένα καὶ τὰ δυὸ μαζὶ ἀποτελοῦν τὸ φωτεινὸν Δία. Νὰ γιατί λάμπει τόσο τὸ ἄστρο αὐτὸ καὶ εἶναι τὸ πο- λιτιμότερο στολίδι τ' οὐρανοῦ...

Καὶ οἱ νυχτερινοὶ διαβάτες κοιτάζοντας τὴ φωτεινὴν του συντροφίαν τοῦ μακρινοῦ, τοὺς δρόμους, τραγουδοῦν τὸ θρόλο τῶν ματιῶν τῆς Τριανταφυλλίτσας.

τ' ἀστραφτερὰ στὰ μάτια σου διαμάντια

τ' ἄσρα τώρα τὰ χαίρωνται τὰ βλέπουν ἀπ' ἀγνάντια

Ὁχτώβρης τοῦ 1927

Μαριέττα Μινώτου

~~~~~

— Διὰ φ ο ρ α —

— Ἀπὸ τοῦτο τὸ τεῦχος ἡ Ἰόνιος Ἀνθολογία μπαίνει σὶ τὸ Β' ἐ- ξάμηνο τῆς ἐκδόσεως τῆς.

— Διορίσθηκαν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῶν ἐξωτερικῶν οἱ κ. κ. Παπα- δάκης, τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου καὶ Σπύρος Μινώτος, μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς ἐκχρονταετηρίδος τοῦ Φω- σκόλου. Τὸ πότε θὰ γίνῃ δὲν ἀποφασίστηκε ἀκόμη.

Ἀπὸ τὸν ἀξ. δευθ. τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ πληροφορηθῆκαμε ὅτι τὸ πολὺκροτο ἐκεῖνο πολῦτιμο ἐγγράφον τῆς αἵτησης τῆς θείας τοῦ Ποιητῆ Ἰωάν. Μιχαλίτση σὶ τὸν προδλεπτὴ Ζακύνθου, νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ νεα- ρὸ Οὐγο, δὲν ὑπάρχει πιά σὶ τὸ ἀρχιεπισκοπικεῖο. Περιμένουμε ἐξήγηση πλατύτερη, γιὰ νὰ ἐξετάσουμε τὸ ζήτημα.

~~~~~

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

Ἐτελεύτησε πρὸ ἡμερῶν καὶ ἐτάφη ἐν Ἀθήναις μία τοῦ τόπου μας ἐξαιρετικὴ ἀτομικότης, ὁ Διονύσιος Σωμερίτης, ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων δικηγόρων, ἐξαιρετικῆς ἀπολαμβάνων ἐκτιμῆσεως καὶ ἀγάπης ἐκ μέρους τοῦ δικηγορικοῦ σώματος ἐνταυθὰ τε τὸ πρῶ- τον, καὶ εἰτα ἐν Ἀθήναις, ὅπου πρὸ τριακονταετίας εἶχεν ὡς τοιοῦτος ἐγκαταστή.

Εἰς τοὺς ἰσχυρίζομένους ὅτι ἵνα δικηθῇ τις ἐν Ἑλλάδι, ὀφείλει νὰ βροῖται οὐχὶ τὴν εὐθεσίαν, οὐχὶ τὴν δδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀξίας, ἀλλὰ τὴν σχολικὴν διὰ τῶν προστατῶν, ὁ Διονύσιος Σωμερίτης ὑπῆρξεν ἡ φαινοτέρη διὰ ψευτις. Ὅταν ἐπελάτω- σε τὰς σπουδὰς, τοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, μόνον διὰ τῆς μαθήσεως ἠθέλησε νὰ ἐπὶ βληθῇ εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ καὶ ἐ- πέτυχεν ὁρίστον διπλώματος. Ἀληθευόμενος ἐμεινεν εἰς τὴν μνή- μην ἡμῶν, τυχόντων παρατάσεως κατ' ἐκείνας, αἱ θαυμάσιαι ἀ- πνεύσεις τοῦ, αἱ προκαλέσονται τὴν ἐκ μέρους τῶν ἐξεταστῶν Καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς τὴν ζωηρὰν ἀναγκώνητιν: «Οὐ- τὼ δίδονται αἱ διδαστορικαὶ ἐξετάσεις.»

Ὁ Διονύσιος Σωμερίτης καὶ ὡς δικηγόρος καὶ ὡς συγγρα- φεὺς, καὶ ὡς δημοσιογράφος ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἐνδιαφερομένης ἡθι- κῆς ἐπιβολῆς. Καὶ ἐπειδὴ ὡς τοιοῦτος ἐνεκρολογήθη παρ' ἄλλων, ἡμεῖς προσιζόμεθα νὰ ἐξάρωμεν τὰ ἀτομικὰ αὐτοῦ προσόντα.

Καὶ τοὶ ἡ γερωνικὴ σχεδὸν ἡλικία, εἰς τὴν ἀπεβίωσε, δὲν θε- ωρεῖται συνήθως τὸ κινεῖν τὸ δάκρυ ἐλατήριον, ἐν τούτοις ὁ ἀγα- πητότατος νεκρὸς τῆς προχθὲς προκάλεσε τὴν πικροτέραν δδύναν τῆς οἰκογενείας τοῦ, καὶ παντὶ, ὅστις καὶ ἐν βραχυτάτῃ ἀ- α- στροφῇ μετ' αὐτοῦ ἔγνω τὸ μελιγρότερον τῶν παιδικῶν μετριά- μάτων, ἐπιστέφον μίαν σαφὴν κεφαλὴν, διότι εἶχε τὸ ἥθος φι- λάλαθον, καὶ πρᾶον, καὶ ἀμνηστικὸν συγγενετῶν ἐν ἑαυτῷ παρ' στοιχεῖον ἀληθοῦς ἀρετῆς καὶ ἀδόλου φιλίας. Φίλος πολῦτιμος, πο- λίτης χρηστὸς, ἐμπνεόμενος ἐκ φύσεως, καὶ ἐξ ἀνατροφῆς ἀπὸ τῶν μάλλον ὕψους καὶ φιλελευθέρους ἀρχῶν, χαρακτῆς εὐθύς, μὲ με- γάλαν μέρφωσιν καὶ ἀξίαν, ἀλτροῦς καὶ μὲ εὐγένειαν σκέψεις ὑπὲρ τῶν κοινωνικῶν τάξεων, τῶν πιεζομένων εἰς τὸν ἀνισὸν ἀ- γῶνα τῆς σημερινῆς ζωῆς, τὴν ἐπὶ ἂν λυμπνίζονται μὲ ριάδες τυ- χῶν ἀθώων, μὲ τοὺς δόλους ἀτυχῶν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαγλωττώμεθα καθημερινῶς διὰ τοῦ θαύματος τοιοῦτου σο- φιστοῦ παράγοντος, ἡ κοινωνία ἀπερπατήθη ἐνὸς ἐκ τῶν πολυ- τίμων ἐκείνων ἀνδρῶν τῶν παρελθουσῶν γενεῶν, οἵτινες σπανί- ζουσι σήμερον.

Ἐὰν ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀρετῶν τῶν κατελιμπαιόντων τὴν πρόσ- κειρον καὶ ἀπατηλὴν ταύτην ὑπαρξιν δυνατὰ ποτε ν' ἀποβῇ λυσίτελές εἰς τοὺς ὑπολειπομένους ἐν τῇ ζωῇ ἀναντιρρήτως ἡ ἀ- πεικόνισις τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀπὸ μεταστάσεως Διονυσίου Σωμερίτη- δέον νὰ τεθῇ ὡς θεμέλιον στερεὸν καὶ ἀτάλκτον, καὶ ὡς ἀλά- θητις ὁδηγὸς εἰς ὅσους θέλουσι νὰ διανύσωσι βίαν εὐάρεστον καὶ ἡθικὴν καὶ νὰ ἀσκήσωσι τὰς ἀρετάς ἐκείνας, ὧν ἀναπόφευκτος ἀμοιβὴ εἶναι ἡ κοινωνικὴ ἐκτίμησις, ἡ εὐλικρινὴς ἀγάπη, καὶ ἡ

αυτὸν συμφέροντες ἐνθερμὸς τιλίσκω.

Ἀπεκαλιπόμενοι εὐλόγως πρὸ τῆς σεπτικῆς οὐκίας του, χαιρέτιζομεν σβεσθείσαν πολυτίμωτον ὑπαρξίν, ἥς τὴν στέρησιν καθίστησιν ἀλγυνὴν ἀσκητήν, ἢ κατὰ τὴν παρεῖσαν ἐποχὴν πανθομολογούμενην στεινὴν λειψανδρία.

Παναγιώτης Μουζάκης

Πνευματικὴ Ζωή

Ἐχὸς ἀπ' ὅσα ἔχομε ἀναγγεῖλει στὰ περασμένα φύλλα λαβαίνουμε ταχτικά καὶ τὰ πάρα κάτω περιοδικά, πού συσταίνουμε στὸν ἀναγνώστη μας.

— **Ἀναγέννηση.** Μηνιαῖο περιοδικό. Διευθυντής Δ. Γληνός. Πλούσιο σὲ σοβαρὰ ὕλη. Εἰσχωρίζουμε στὸ τελευταῖο τεύχος ἀναλυτικώτητα μελέτη γὰρ τὸ δημοτικὸ τραγῳδίου τοῦ Ἀλκίνοου.

— **Ὁ Ἀγὼνας τῆς Γυναικός.** Δεκαπενθήμερο δελτίο τοῦ συνδέσμου γὰρ τὸ δικαιώματα τῆς Γυναικός, με ὕλη σχετικὴ μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ ἐνδιαφέροντος.

— **Ἑλληνίς.** Μηνιαῖο περιοδικὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἑλληνίδων. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς συντάξεως ἀποτελούμενη ἀπὸ κίρ'ες καλλιτέχνιδες καὶ λόγιες, φροντίζει πραγματικὰ νὰ κρατῇ τὸ φύλλο ὡς μοναδικὸ στὸ εἶδος του.

— **Τὰ Παράσκηνα.** Μηνιαῖο καλλιτεχνικὸ περιοδικό. Διευθυντής Ν. Παασκευάς. Τῆς ὕλης ὁ γνωστὸς Π. Τυχάπουλος.

— **Μουσικὴ Ἀνθοδέσμη.** Μηνιαῖο μουσικὸ περιοδικό. Ἰδρυτὴς Ἰωάννης Κομνηνός. Ἀξίζει νὰ τὸ ἔχουν οἱ μουσικοφίλοι.

— **Νέα Ἀγωγή.** Μηνιαῖο παιδαγωγικὸ δελτίο. Φέρνει τὸ νέο φῶς τοῦ δημοτικισμοῦ καὶ ἄλλων ἐλευθέρων ἀρχῶν.

— **Νέα Ἑστία** τοῦ Γρηγ. Ξενοπούλου. Στὰ τελευταῖα τεύχη Φωσκολιανὰ ἀνέκρα. Εἰσχωρίζει τὸ καράβι τῶν Μουσῶν ἀριστοτεχνικὴ σ' ἐντεκασύλλαβους, μετάφραση τοῦ κ. Μαρῖνου Σιγούρου, πού κατὰ τὴ γνώμη μας εἶναι ἡ ὡς τὰ τώρα ωραιότερη ἀπόδοση τοῦ πνεύματος καὶ τῆς χάρις τοῦ Μεγάλου Ποιητοῦ. Ὁ κ. Σιγούρος, ὁ πρῶτος πρῶτος πού μετὰ τὴ γνωστὴ του ἐκείνη βιογραφικὴ μελέτη γὰρ τὸ Φωσκολο, πρὸ δώδεκα χρόνων τὸν παρουσίασε σ' ἑλ'ες του τὶς ἀπόψεις στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν ἰωρινὴ του μετάφραση, πού θὰ σ' ἐμπεριλάβῃ τὸ ἀνσμνηστικὸ Φωσκολιανὸ Λεύκωμα τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας, δίνει μιὰ πολύτιμη καὶ πραγματικὴ συμβολὴ στὴν Ἑλλ. πνευματικὴ Φωσκολιανὴ κίνηση.

Στὸ 11ο τεύχος ἡ **Καθαλληρία Ποπολάνη**, ωραιότατη ἀναμνηστικὴ ἀναμνηστικὴ τοῦ Ζακυνθινοῦ παληκαρισμοῦ, τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου.

Ὁ **Φιλότεχνος** τοῦ Βόλου, μπήκε στὴ δεύτερη χρονιά τῆς ἐκδόσεως του. Τὸ ἀξιοσώστατο τοῦτο περιοδικό, ἀπὸ τὰ λίγα πού ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἑλλάδα, μετὰ σοβαρὰ καὶ ἐπιμελημένη διέθυνση δίνει παράδειγμα καὶ ὠθηση, στὴν πνευματικὴ κίνηση τῶν ἐπαρχιῶν. Στὸ τελευταῖο τεύχος ἡ εἰσαγωγὴ γὰρ τὸν 4ο διαγ. Μονοπράκτων τῆς Ε. Ε. Θ. Σ. τοῦ Ἀλκίνοου Θρύλλου.

— **Ἑλληνικὰ Γράμματα.** Δεκαπενθήμερο λογοτεχνικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ περιοδικό. Διευθ. Κωστής Μπασιζός. Σοβαρό, αὐστηρὰ λογοτεχνικό, μ' ἐξαιρετικὴ συνεργασίαν, δίνει καὶ μὴν θαυμάσια ἰδέα τῆς παγκόσμιας πνευματικῆς κινήσεως καὶ καλλιτεχνίας.

— **Νεοελληνικὰ Γράμματα.** **Πρακτεῖον.** Στὸ τεύχος τοῦ Ἰουλίου: Τὰ πρῶτα βήματα Β. Φρέρη, ὁ Γεωργιάς Γ. Μουρέλλου, δὲ τσοχτε ἀ λόγια γὰρ τὶς ἀερολογίες τῶν γνωστῶν ἐκκλησιαστικῶν γὰρ τὸ Δε-Βιάζη.

— **Ὁ Ἀγὼν τῶν Παρισίων.** Ἑβδομαδιαῖο καλλιτεχνικὸ καὶ πολιτ. φύλλο. Διευθ. Λουκᾶς Καστανάκης.

— **Βιβλία.** — **Οἱ χαρακτῆρες τοῦ Θεοφράστου.** Ἀριστοτεχνικὴ καὶ γλαφυρὴ μετάφραση στὴ δημοτικὴ τοῦ κ. Μ. Σιγούρου.

— **Ὁ Σάσης.** Ἡ ὁμίμητη ἡθογραφικὴ κωμῳδία τοῦ Δημ. Γουζέλη, πού τὴν περῖμεναν ἀνυπόμονα γὰρ τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τῆς δλοι Ζακυνθινοὶ καὶ ξέναι καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ἀκόμη, ἐξεδόθη ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάν. Δεοντοράκη διευθυντὴ καὶ διευθυντὴ τῆς «Ἑλπίδος», με πλουσιώτατα σχόλια καὶ πολυτίμες μελέτες εἰδινῶν, πού εἰσχωρίζεται ἐκείνη τοῦ ἀξέχαστου Δε-Διάζη. Τιμᾶται δρχ. 30. Λεχόμεστε ἐγγράφως στὰ γρατεῖα μας.

— **Σκλάβοι πολιορκημένοι.** εἶναι ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ κ. Βάρναλη μετὰ βιβλίου ἰδέας. Ἀνυπόμονα πού δὲ μπορούμε νὰ γράψουμε ὅτι καὶ ἐπρεπε γὰρ ὅλο τὸ ἔργο τοῦ κ. Βάρναλη πού μᾶς ἐνθουσιάζει ἐξ ἔσου μετὰ τῶν **Σκλάβους Πολιορκημένων**.

— **Ὁ Γῆρος τῶν Ὁρῶν.** Ἐπίλογοι. **Ἀπολλώνιος ἄσμα.** **Αἰολικὴ ἄρπα.** **Προσφυγικὸν κῆρυξ.** **Προτοὺ ν' ἀρά-ξομε,** τοῦ θαυμαστοῦ ποιητοῦ Σωτήρη Σκίτη. Τὸ ἔργο του εἶναι τεράστιο με φωτεινότητα ἰδεῶν πού μᾶς κάνει νὰ θαυμάσουμε τὸν σπάρτανο διανοούμενο, πού μᾶς τιμᾷ στὸ Ἐξωτερικό. Ὅταν μᾶς ἐπιτρέψει ὁ χώρος θ' ἀσχοληθῶμε πλατύτατα μ' αὐτὸν καὶ τὸ λαμπρὸ του ἔργο.

— **Ἀγοράζετε τὴν μεγάλην**

ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΙΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ

Λεχόμεστε ἐγγράφως στὰ Γραφεῖα μας. Ὁ Α' καὶ Β' τόμος χροσόδετος δρχ. 500 σὲ 5 μηνιαῖες δόσεις.

— **Γὰρ τὶς ἐφημερίδες καὶ τὰ ξένα βιβλία καὶ περιοδικὰ θὰ γράψουμε στὸ ἄλλο τεύχος.**

ΖΗΤΗΣΑΤΕ

Τὸ Ἀριστούργημα τοῦ

ΦΩΣΚΟΛΟΥ

ΟΙ ΧΑΡΙΤΕΣ

Ἑκδοτικὸς Οἶκος ΖΗΚΑΚΗ

Μετάφρασις με πρόλογο καὶ πλούσια σχόλια

ΜΑΡ. ΜΙΝΩΤΟΥ
ΚΑΙ

ΟΙ ΤΑΦΟΙ

Μετάφρασις ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΥ

Μὲ τὴν βιογραφικὴν μελέτη τοῦ κ. Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΥ
Καὶ τὴν ιστορικὴν «*Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΗ ΤΟΥ
ΦΩΣΚΟΛΟΥ*» τοῦ κ. Σ. ΜΙΝΩΤΟΥ

Ἑκδοτικὸς Οἶκος ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

— ΤΥΠΟΙΣ —
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ

